

Zedenzangen

Carolus Tuinman

bron

Carolus Tuinman, *Zedenzangen*. Joh. Arnold. Langerak, Leiden 1720

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/tuin005zede01_01/colofon.htm

© 2009 dbnl

Voorreeden aan den bescheiden lezer.

Tot de klem, aardigheden, en çieraad van eene taale, behooren mede zonderling de spreekwoorden, gesproken uit de menschelyke levensgevallen, en gestaafd door veelvoudige bevinding. Deze zyn heilzaame lessen van wysheid en voorzichtigheid, en bakens, waar na men zynen koers tot veiligheid moet bestieren in de gemeene t'zamenleving. Dusdanige zyn in alle bekende taalen, die schoon ze in spreekwyzen en uitdrukkingen verschillen, echter in de zaaken malkanderen al zeer gelykvormig blyken, vermits de menschen, en hunne bedryven en wedervarens, in alle eeuwen en wereldgewesten al van den zelven aard

zyn, zo dat 'er *niet nieuws is onder de zonne*. De geleerde *J. Gruterus* heeft van zulke spreekwoorden uit verscheide taalen drie dikke stukken in 8. t' zamengestelt; alwaar men ook die van onze nederduitsche moederspraak in goeden getale kan vinden. 't Is bekend, dat *H.L. Spiegel*, en andere, hun werk gemaakt hebben, van die op te zamelen: Wat nuttige leeringen die spreekwoorden behelzen, en wat opmerking zy verdienen, heeft de Vader der nederduitsche Poeëten, de Heer *J. Cats*, ook aangetoont in zynen Spiegel van den ouden en nieuwen tyd. Ze zy dan als beproefde stokregels, die omtrent het levensbestier overeenkomst hebben met de spreuken van *Hippoorates* in de Geneeskunde. Men versta dit echter niet volstrekt en onbepaaldelyk: want dit goud is al mede niet zonder schuim, noch dit koorn zonder kaf, zo in stoffe als bewoordingen; doch dat beneemt aan goeden hunne waardy en nuttigheid niet; maar verplicht alleen om keurige uitzondering, en bequaame toepassing, te gebruiken.

Elders

heb ik my van verscheide dezer spreekwoorden tot een ernstig oogmerk bedient. Nu heeft my gelust niet weinige der gebruikelykste te vormen tot Zedezangen: gelyk ze ook uit hunnen aard de regeling der zeden in de onderlinge t'zamenleving betreffen. Dat de meeste zeer nuttige waarheden, en noodige plichtlessen uitdrukken, kan niemand betwisten; doch eenige lyden bepaaling en tegenspraak, waar over ik myne bedenkingen kortelyk geuit hebbe. Dewyl ik nu hier niet hooger klimme, dan tot het gemeene borgerlyk bedryf, zo heeft de inhoud en uitdrukkingwyze dier spreekwoorden myne dichtveder wel eens tot een boertige luim vervoert. Ik denke niet, dat iemand gegronde reden heeft, om zyn voorhoofd daar over te fronsen, of zich daar aan te stooten; nademaal ik geen mensch in 't byzonder dus beledige, en geen waarheid noch deugd quetze. 't Zoude een overmaatige en al te gemaakte staatigheid zyn, indien men zelf een bezadigt lachje wilde verbannen hebben;

daar nochtans de mensch beschreven word *Animal risibile*, een lachend dier: 'twelk zyn eigenschap is boven de beesten. Ook dat kan als een aangenaam zout de Poëzy smakelyk maken. Ik make groot onderscheid tusschen een Rymer, en een Poeët. Het gilde der eerste is overgroot, dewyl schier elk rymen wil; maar van de laatste vind m' 'er weinige, immers die dien naam verdienen. Een Rymer voldoet zyn werk, wanneer hy zyne stoffe in een welgebonden dichtmaat, en met een welgepasten styl ter neder stelt. Doch tot Poëzy word niet alleen dit vereischt, maar ook geestige invallen, aardige uitvindingen, bevallige beklèdingen en verbeeldingen, en diergelyke opçierungen van het rymzel, zonder welke dat weinig aanminnelykheid zal hebben. Een goed Poeët moet vermaak en nut aanbrenge. Men zal my insgelyk vragen: Geeft gy u dan uit voor een Poeët? Ik antwoorde: Zo groot is myne inbeelding en verwaantheid geenzints, dat deze geringe

teelzels van vliegende gedachten, en een gezwinde penne, my waardig zouden maken dien eernaam, waar na veele geleerde mannen, met spillen van veel tyd en arbeid, wel vergeefs getracht hebben. My zal eere en gunst genoeg geschieden, indien men oordeelt, dat myn werkje een zweem heeft naar Poëzy, en daarom wat vryheid mag genieten, die echter tot geen ongebondenheid uitspat. De wereldsche gevallen zyn ook zodanig, dat niet alleen een *Heraclitus* daar in stoffe vind tot weenen, maar insgelyks een *Democritus* om te lachen. Hier mede stemt over een het getuigenis van den wysten Koning, Predik. 3:4. *Daar is een tyd om te weenen, ende en een tyd om te lachen.* Hy zegt Predik. 10:10. *Men maakt maaltyden om te lachen:* 't geen op een geoorloofde wyze geschieden kan. 't Zal van vry minder kosten en omslag zyn, indien een gedichtje daar toe gemaakt word. Niemand misduide my dan deze zedi-

VIII

ge lachpoosjes, van welke ik mynen Lezer, zo 't hem lust, een deelgenoot make. Ondertusschen is de zaake zelf in deze beoogde en andere myne Zedezangen ernst, en myn oogmerk is ook hier door voordeelig te wezen.

Uitspanning.

TOON: *O schoon Katò. Of Psalm 93.*

1.

De boog, dien men te styf en lange spant,
 Moet springen: 't is ook dus met ons verstand,
 Te veel geblok verstompt het scherpst vernuft,
 Zo dat het daar ontgeest van word, en suft.

2.

't Behoort maar tot der Hemelingen schaar,
 Steeds 's Heeren lof te galmen met malkaêr,
 En 't zelve werk te doen in eeuwigheid:
 Maar hier moet ook verpoozing zyn verbeid.

3.

Men kan altoos met zaaken van gewigt
 Niet bezig zyn; daar dient ook iets verricht,
 't Geen voor een tyd als tot ontspanning is.
 Dat maakt ons tot het ernstig' weder fris.

4.

Verand'ring doet de wereld zelf bestaan.
 De lust tot steeds het zelve, moet vergaan.
 De honig walgt, al is hy noch zo zoet,
 Wanneer die steeds ons voedzel wezen moet.

5.

De wisselbeurt is sauçe van 't vermaak:
 Want dat verdwynt van d'aangenaamste zaak,
 Wanneer men dat, en anders niet, geniet.
 Dit maakt, dat elk zo naar verand'ring ziet.

6.

Gebruikt dan iets tot uw' uitspanning vry;
 Mits dat die maatig, en onzondig zy.

Maar keer dan weêr naar 't hoofdstuk van uw' plicht.
Myn bywerk is, dat ik een Liedje dicht.

7.

'k Misgun niet, dat een ander zich verlust
In 't geen hem liefst is: Ik bemin de rust,
En doe noch my, noch and'ren, moeit', of schaê.
Vind gy daar ook vermaak in, zing my na.

Dichtstyl.

TOON: *Sarabande. Of Psalm 110.*

1.

Hoogdravend volk, dat niets dan donderdreunen
En blixemflits, met daverend' gekraak
Luidruchtig bralt, dat bergen wederdeunen.
Moord, brand, en puin, en bloed is uw vermaak.

2.

Gy luistert maar naar 't dond'ren der kartouwen,
En bombenknars, die 't al aan flarzen slaat.
Hoe vrolyk kont gy verstingploffèn schouwen,
Als maar uw Held daar door gelauwert staat!

3.

Ik wil myn pen tot zagter toonen snyden,
En dicht tot myn vermaaking slechts een lied.
'k Zal aan wien 't lust geen hooger vlucht benyden
Myn stof vereischt die woordenpraaling niet.

4.

't Natuurlyk schoon kan my het meest behagen.
O! daar behoeft geen tooizel by gezet.
Ik zal dan naar toneelgezwets niet vragen,
Zo maar de styl is zaakryk, klaar, en net.

Zedenzangen boeklot.

TOON: *Prins Robberts mars.*

1.

Naar dat de lezers zyn gezint,
 Krygt ook een boek zyn lot,
 En zo 'er iemand smaak in vind,
 Hy zy dan wys, of zot.
 Een uil verdraagt het straalend licht
 Der held're zonne niet:
 't Moet na zyn oogen zyn gericht,
 't Geen hy met prys beziet.

2.

Geen wysheid, konst, of aardigheid,
 Is van een plompaards smaak,
 Als niet bequaam tot onderscheid:
 Dies vind hy geen vermaak
 In 't geen zyn herssens overtreft.
 't Zyn roozen voor het zwyn.
 Het geen hy goet keurt, en verheft,
 Moet zyns gelyke zyn.

3.

Komt eenig boek in 's vyands hand,
 Hoe wel dat is gemaakt:
 Hy spitst, en wet al zyn verstand,
 Hoe hy 't bespot, en laakt.
 En treft men een bedil-al aan:
 Hy hekelt wat hy leest:
 Wel meest die 't allerminst verstaan;
 Uit een berispinggeest.

4.

Vooroordeel, zelfbelang, en drift,
 Waanwysheid, haat en nyd,

Maakt menig lezer, als een zift,
 Die 't goede heenen smyt,
 En 't quaade houd, het geen hy vind,
 Of immers vinden wil.
 Men oordeelt, naar men is gezint.
 't Draait alles op die spil.

5.

Een schryver stelle zich dit voor.
 Hy timmert aan den weg.
 Hy hoor' met een geduldig oor
 Dan allemans gezeg.
 't Boek, dat hy in de wereld bragt,
 Komt uit op elks genaê.
 't Is dan niet meer in zyne magt,
 Hoe 't met het lezen ga.

Pryzen en laaken.

TOON: *O Kersnacht.*

1.

Waar zal men aan een man geraken,
 Die 't yder een ten dank zal maken,
 Zo dat hem elk bemint en pryst?
 O zo veel hoofden, zo veel zinnen.
 't Geen deze haat, zal die beminnen,
 En deze kust, daar die voor yst.

2.

Wat kookzel smaakt aan alle monden,
 Het zy van zieken, of gezonden?
 Daar die van walgt, eet deze graag.
 't Zy zuur, of zoet, of zout, of bitter,
 Men vind een pryzer, en een vitter.
 Verscheiden is de tong en maag.

3.

Denkt niet, dat gy iets in uw' dagen
 Zult doen, dat yder zal behagen,
 En geen berisping ondergaan.
 Bedilzucht, nyd, en and're driften,
 Die zullen 't al op 't nauwste ziften,
 En u wel met de tonge slaan.

4.

Vooroordeel, eigenliefd', verachting,
 Waanwysheid, grootere verwachting,
 Maakt, dat men iemands werk verkleint:
 En dikwyls moet tot lach verwekken
 Het vonnis van dat slag van gekken,
 't Geen zich noch wys te wezen meint.

5.

Die 't minst verstaat, zal 't meest wel smaalen,
 En haat vol wrevel overhalen,
 't Geen liefde roemenswaard bevind.
 Verwacht dan van de menschen oordeel,
 Naar hun belang van schaad', of voordeel,
 En naar men iemand is gezint.

6.

Bedoelt dan slechts, dat God, en wyzen
 Om 't geen gy doet, u mogen pryzen,
 En acht niet, wat de wereld keft.
 Aan narren is u niet gelegen.
 't Zou wysheid zyn, indien zy zwegen:
 Daar dwaasheid dwaazen maar verheft.

7.

Wel! denkt dan niet, ô myn gezangen,
 Dat gy zult yders lof erlangen,
 En zyn van hekeltongen vry.
 Doch als u and're niet begeeren:

Gy weet, tot wien gy in kont keeren.
Ik houd' u dan alleen voor my.

Smaaken.

TOON: *Roozemonde, die lag gedoken.*

1.

Smaak en laat zich niet betwisten,
Hoe m' 'er tegen redeneert,
Of wat koks de spys opdisten.
't Geen niet smaakt, word niet begeert.
Dat aan deze lekker smaakt,
Word van and're weêr gewraakt.

2.

Smaaken zyn wel gantsch verschillig,
Al naar dat de monden zyn.
Menigmaal wel vys en grillig,
Buiten alle redenschyn:
En aan een verdorven smaak
Is wel zoet een vuile zaak.

3.

Is 'er deze naar bekeerig,
Is die smaak hem lekkerny:
d'Ander is daar van afkeerig,
En hy zegt met walging: fy!
't Is ook noodig dus: want dan
Raakt het alles aan den man.

4.

Goed is dat verschil van smaaken.
Kozen z' al dezelve spys,
Hoe zou elk daar aan geraken?
Wat is dan Gods schikking wys,

Die de spys en smaaken gaf.
Menschen brood, en zwynen draf!

5.

't Kan ook dus op and're zaaken
Zyn naar zinlykheid gepast.
't Geen den eenen kan vermaaken,
Is den and'ren tot een last.
Hier in geld geen tegenspraak:
Yder heeft zyn eigen smaak.

6.

't Gaat in 't geestelyk zo mede.
Smaakt Gods kind'ren Hemelman;
d'Aardeling is wel te vrede,
Als hy zich verzaaden kan
Met Egyptens lookgewas,
En dat in den vleeschpot was.

7.

Wilt gy iemand wel onthaalen,
Discht hem op naar zynen smaak;
Of de kostelykste maalen
Strekken hem niet tot vermaak.
Maar die kookt naar yders mond,
Is een kok, dien niemand vond.

Elk zyn meuge.

TOON: *Heureux qui le champ de son Pere.*

1.

O schaft Salade naar de lippen,
Begeert gy lof;
Of al de dank zal u ontglippen.
Gy maakt uw' hof
By ezels, zo gy distelbladen

Tot lekkerny
 Hen schaft. Als zy zich dus verzaaden,
 Dan zyn ze bly.

2.

Saffraan zal aan geen koeyen smaaken.
 In 't verkenskot
 Zult gy geen vriend met roozen maken.
 't Moet zyn verrot,
 En drek, en stinkend, wat zal passen
 Tot hunnen muil.
 Vergeefs zult gy 't eerst zuiver wassen,
 Zy willen 't vuil.

3.

Laat konst en wysheid niet verwachten
 Van woord of daad,
 Dat ooit een plompaard dat zal achten,
 Die 't niet verstaat.
 't Geen zich naar hun begryp zal voegen,
 Hoe slecht en bot,
 Dat zal alleen hen vergenoegen,
 Al was het zot.

4.

Dus gaat het ook met vleeschelingen.
 Niets is hen zoet,
 Als draf van ondermaansche dingen;
 Geen hemelgoed.
 Gods kind'ren hebben and're monden.
 Alleen hun smaak
 Is dat, waar in zy Jezus vonden,
 Met zielvermaak.

Deuntjes.

TOON: *Reveille vous.*

1.

O! d'oude deuntjes zyn de beste.
 Vraagt dat aan grootemoeder vry.
 Zy kent die wyzen: maar de reste
 Schuift zy, als nieuwigheid ter zy.

2.

De koekoek zal dat mede zeggen.
 Hy houd het met den ouden zang.
 Wat breekt gy 't hoofd met wederleggen.
 Die zang ging al voor lang in zwang.

3.

Wat schoone deuntjes zal men vinden
 In 't Geuzen Liedboek, zo vermaard
 By d'oude Vaderlandsgezinden,
 Al mannen met een langen baard?

4.

Hoe kostelyk zyn die gezangen,
 Daar menig kind in slaap door quam,
 En dus een uiltje heeft gevangen?
 Het slot was: slaap, myn zoete Lam!

5.

Hoe mooi was: Wie wil hooren zingen?
 En Hansje sneed dat koorn was lang?
 En diergelyke schoone dingen?
 Wat maakten die een zoeten zang?

6.

Maar zacht! ik moest ook niet vergeten
 Van Goliath, die was van Gath,
 En and're, die, als d'oude weten,
 In 't Bybels Liedboek zyn vervat.

7.

Doch Zions Wynberg spant de kroone,
 ('t Is van een wever doch gemaakt)
 Hoe stofryk, aardig, zoet van toone!
 Wat hert word daar van niet geraakt?

8.

Men hoort wel nieuwe deuntjes pryzen;
 Doch stof en styl is d'oude trant.
 't Gemeene volk zal 't vonnis wyzen:
 Want die zyn volgens hun verstand.

9.

Wat moogt gy, Dichters, dan beginnen,
 Die zangdicht schoent op nieuwer leest,
 Voor hen, die d'oude deuntjes minnen?
 Gy quelt daar meê vergeefs uw' geest.

Kort lied.

TOON: *Iets moet ik u, Laura, vragen.*

1.

't Korte lied is haast gezongen.
 Korte dans is ras gesprongen.
 't Beste zelf, te lang, mishaaft:
 Daar het geene kort en goed is,
 't Meest ook aangenaam en zoet is,
 En den prys van menig draagt.

2.

Al te lang een lied te rekken,
 Zal de zanglust niet verwekken;
 Maar het maakt de keel wel schor,
 Dat benadeelt goede zaaken,
 Die het zingenswaardig maken,
 En de stof word schraal en dor.

3.

'k Wou wel zulke lied'ren dichten,
 Die vermaaken, en ook stichten;
 Doch het zy ook, wat hier schort,
 'k Wil niet van dit liedje vreezen,
 Dat het al te lang zal wezen.
 't Is hier uit. Is dat niet kort?

Niet al te.

TOON:

1.

Al te scherp word schaadig:
 Zegt het spreekwoord aardig.
 Spint men 't vlas te fyn,
 't Draadje zal ligt breken.
 Niet te nauw bekeken
 Wil de zonne zyn.

2.

Past dit op vernuften,
 Die belachlyk suften,
 Als zy zich ter ver
 Van hun grond begaven.
 Al te hoog te draven,
 Brengt hen in de wer.

3.

Dat maakt wyzen plompen.
 't Spits zal ras verstompen,
 Slypt men 't al te zeer.
 Hy, die wil doordringen
 Te verheven dingen,
 Ploft wel laag ter neêr.

4.

Leert dan maatig wezen
 Anders is te vreezen,
 Dat gy eens bevind,
 Hoe zich wel bedrogen,
 Die met open ooggen
 Zyn al ziende blind.

Heeren boeken.

TOON: *Psalm 77.*

Of met halve verssen: Breek uw' pylon, enz.

1.

Duister zyn der Heeren boeken,
 En gevaarlyk t' onderzoeken
 Die niet wel bedreven is,
 Tast daar in al dikwyls mis.
 Laat zich elk niet onderwinden
 Die geheimen uit te vinden.
 't Geen verholen blyven moet,
 Door te snuff'len, is niet goed.

2.

't Is veel beter niet te weten,
 Of, al wist men 't, te vergeten,
 Wat om redenen van staat
 In regeering ommegaat.
 't Is niet alles goed te keuren,
 Wat wel zomtyds moet gebeuren,
 Of niet naar behoor geschied,
 Weet men 't niet, het deert ons niet.

3.

Nimmer zal ik dan begeeren
 't Staatgeheim van Opperheeren

Na te vorschen: 't geen ik laat
 Voor die aan het roer van Staat
 Zyn gezeten. O de Hooge
 Boven Hoogen slaat zyn ooge
 Op hun doen. Die eeretrap
 Geeft een zwaare rekenschap.

4.

Niets zodanigs is te vreezen,
 Als wy 't Boek des Heeren lezen,
 't Geen ons als een helder licht
 Van zyn diepten onderricht:
 Dat men mag, en moet doorgronden,
 Wyl 't 'er al in word gevonden,
 Wat des Heeren wys beleid
 Openbaart ter zaligheid.

Vermaak.

TOON: *Henderikjes.*

1.

In een hoekje,
 Met een boekje,
 Is myn meest vermaak, met rust.
 Niet hoe veele,
 Maar hoe eële
 Zy 't: en dat voldoet myn lust.

2.

Anders, 't lezen
 Zal ook wezen
 Tot vermoeying, en verdriet.
 Worden poozen
 Uitgekozen,
 Dan verveelt het lezen niet.

3.

'K wil niet laaken
 And're zaaken
 Tot verlusting; houd men maat.
 Laat my 't myne:
 'k Laat hem 't zyne,
 Dien myn keur niet aan en staat.

4.

'k Laat hem jagen
 Gantsche dagen,
 En gestaag zyn op den tril.
 'k Laat hem hotzen,
 Ryden, rotzen:
 Liever ben ik t' huis, en stil.

5.

'k Laat hem zetten
 Strikken, netten,
 Voor gevogelt', en voor vis,
 Dien het rusten
 Niet mag lusten:
 'k Vang ze liever op den dis.

6.

'k Laat hem speelen,
 Danssen, veêlen:
 Zeker, ik en doe niet meê.
 'k Laat hem raazen
 By de glazen:
 Dat vermaak komt uit op wee!

7.

'k Laat die willen
 Tyd verspillen
 In gezelschap, of salet,
 En waar gasten
 Zich verbrasten.

Dus word menig ziel besmet.

8.

O! myn boekje
 In een hoekje,
 Geeft my meer vermaak en vrêe.
 'k Zal die uren
 Niet bezuuren,
 Die ik dus tot nut bestêe.

Veel hoofden, veel zinnen.

TOON: *Arundel*

Met halve verssen: Als ik, als een duive, kirre.

Zo veel hoofden, zo veel zinnen,
 Is, dat elk hier steeds ontmoet.
 't Geen wel deze zal beminnen,
 Stoot een ander met den voet.
 Neen en ja, en voor en tegen,
 Hebben elk, die voor hen pleit.
 Die wil droogte, deze regen:
 Die wil spoeden, deze beid.

2.

Die wil zoet, en deze bitter:
 Die wil Oost, en deze West:
 Die is pryzer, deze vitter.
 Yder meent, zyn zin is best.
 O! wie bragt doch al die koppen
 T' zamen onder een kapproen?
 Om die klooven toe te stoppen,
 Is al vry wat werk van doen.

3.

Koos hier d'eene met den and'ren
 Eenen zelven weg ter loop:

O! zy liepen wis malkand'ren,
 Met verdringen, over hoop:
 Maar nu zy zich dus verspreiden,
 Laten zy een open baan
 Voor hen, die zich van hen scheiden,
 En een ander pad inslaan.

4.

Viel de zinlykheid der vryers
 T'zamen op een Lief alleen:
 Weinig wierden dan bedyers.
 O! hoe menig blaauwe scheen
 Moost dan wand'len over straaten:
 En wat rees 'er minnenyd
 By haar, die zich dus verlaten
 Zagen in den groenen tyd?

5.

Maar nu door verschilligheden
 Elk zyn zin verkrygen kan,
 Is een yder wel te vreden.
 Alles raakt nu aan den man.
 Is dat waare vriendschaps teken,
 Dat men een en 't zelve wil?
 't Zal wel vriendschaps band verbreeken.
 Zulk een eenheid baart geschil.

6.

't Is dan goed, dat dus verschillen
 Hoofd en zin, by klein en groot.
 Die hun hoofd dan volgen willen;
 't Zy zo; als men 't niet en stoot.
 'k Wil de smaaken niet betwisten,
 Yder agt zyn Liefje schoon.
 'k Zou myn tyd vergeefs verquisten.
 't Beste hoofd verdient de kroon.

Zinlykheid.

TOON: *Air*.

1.

Wat is yder opgenomen
 Met het geene hy bemint!
 O wat zyn het malle droomen,
 Die men by zo menig vind!
 Yder zal in zyn gedachten
 Voor een valk zyn uilbroêr achten.

2.

Mag men zulke wel niet vragen:
 Aap, wat hebt gy schooner jong!
 Lof van dingen, die behagen,
 Geeft het hert op aan de tong:
 Maar de vieze zinlykheden
 Geven wel tot lachen reden.

3.

Komt het voor een anders oogen,
 't Geen ons zo beminlyk scheen:
 O hy zal dat niet gedogen:
 En wy zenden 't zyne heên.
 Laat dan yder zich verlusten
 Met de popjes, die zy kusten.

4.

Yder zal zyn popje kleeden,
 Zo als hem dat best bevalt.
 O vergeefs is tegenreden,
 Als de zinlykheid dus malt.
 Wel! een ander hull' het zyne,
 En men late my het myne.

5.

Laat ons maar slechts niet geraken

In de zotskap door de pop,
 En die tot geen afgod maken.
 Liever geef de pop den schop.
 Laat ons onzen tyd besteden
 Tot de nutter bezigheden.

Zelfsbehagen.

TOON: *Bergamasco*.

1.

Eigenliefd'-en zelfbehagen
 Ziet geen feil in eigen werk,
 Wat gebreken and're zagen.
 Doch dat is een dwaasheids merk.

2.

Menig meent (ô malle droomen!)
 Dat 'er nooit een schooner ei
 Is van iemand voortgekomen,
 Dan het geen hy zelve lei.

3.

Yder zal zyn popje streelen,
 Als wat liefs, met aapenmin,
 En daar kinderlyk meê spelen;
 Want hy heeft in 't maakzel zin.

4.

't Brilglas, daar hy door gaat kyken,
 Verft, bedekt, vergroot en vleit:
 't Doet een muis een os gelyken,
 En dus word zyn oog misleid.

5.

Zag hy door zyn buurmans oogen,
 't Quam vry anders voor 't gezicht:
 Maar nu wil hy zyn bedrogen,

En niet beter onderricht.

6.

Wil hem iemand feilen toonen:
Licht'lyk word hy ongezint.
Hy ontkent, of zal verschoonen.
Eigenliefde maakt hem blind.

7.

't Oog kan buiten 't al ontdekken,
Maar 't en ziet zich zelven niet.
't Is schier dus in 't zien der vlekken,
Van wat door ons zelf geschied.

8.

Niemand moet in and'ren laaken,
Daar hy zelf aan schuldig staat;
Maar het zelf eerst beter maken.
Geeft dan and'ren goeden raad.

Eigenlof.

TOON: *Psalm. 91*

Of met halve verssen: *Ik zie je wel.*

1.

De goede wyn behoeft geen krans
Aan zyne deugd ten teken.
De zon blykt door haar eigen glans;
Haar hoeft geen kaars ontsteken.
De waare, die haar zelven pryst,
Behoeft geen lof daar boven.
Best blykt dat, 't geen zich zelf bewyst,
En yder zal 't geloven.

2.

Voor al, laat nooit uw eigen mond.

Uw eigen deugd trompetten:
 Want wat men loflyk in u vond,
 Zal eigenroem besmetten.
 Wacht na het lofgetuigenis,
 't Geen and're van u geven:
 Want die zyn eigen pryzer is,
 Heeft zotten daad bedreven.

3.

Gy, zo 't aan pryzers u ontbreekt,
 Weest daar om niet verlegen:
 Zoek, dat uw eigen werk maar spreekt,
 Geen laster geld daar tegen.
 Laat voor een tyd al wie dus wil
 Bedillen, vitten, laaken:
 Doe gy maar wel, en houd u stil.
 Dat zal u roemryk maken.

Bedillen.

TOON: *Boksvoetje*.

1.

Wie knopen in biezen wil zoeken, die weet,
 Dat hy zynen arbeid onwaardig besteed.
 Hy zoekt dan gewis
 Het geen 'er niet is:
 Dies zal hy niet vinden, wat moeite hy deed.

2.

Gy, die om te vitten op 't nauwste doorwroet,
 Wat feilen, wat vlekken gy ergens ontmoet:
 Het geen u bedroog,
 Dat schort in uw oog:
 't Keurt deugden voor zonden, 't maakt quaad van het goed.

3.

O! zulke zyn waardig, dat men ze versmaad,
 En op hun geknibbel geen achting en slaat.
 Men zwyge dan stil
 Op al hun bedil.
 Zy maken hen zelven rechtvaardig gehaat.

4.

Myn vrienden! betoont u doch beter van aard.
 Was ergens al ietwes berispinge waard:
 De liefde gebied,
 Al schoon men het ziet,
 Dan men het verschoone: 't geen wederliefd' baart.

5.

O zo men u mede ter hekel eens bragt:
 Wat zou men al vinden, waar op gy niet dacht?
 Wie is zo gezond,
 In wien men niet vond
 Een puistjen, of sproetjen, al slaat hy 't geen acht?

Berisping.

TOON: *Schoon bloemgewas en edel kruid.*

1.

Schoenmaker, houd u by uw leest.
 Niet hooger moogt gy gaan.
 Dat zyn geen dingen voor uw' geest.
 Gy kont die niet verstaan.

2.

Berisp dan zool of overleêr,
 Beging de schilder fout.
 Uw' ambagt oorlooft u niets meer,
 Als gy zyn werk beschouwt.

3.

Het oordeel, dat een blinde velt
 Van verwen, word belacht.
 Hy mag hier nevens zyn gestelt,
 Wie zich hier voor niet wacht.

4.

't Berispen is berispelyk,
 't Geen redenloos geschied,
 En geest van onverstand een blyk
 Dus past het zulke niet.

5.

Was elk berisper, die iets wraakt,
 Ook een verbeteraar,
 Wat was de wereld dan volmaakt!
 Maar nu zyn deze raar.

6.

Wie is hy, die zich niet bekreunt
 Berisping en bedil,
 Dat niet op goede gronden steunt.
 Laat vitten dan die wil.

7.

Al spreekt 'er hondert leppig van:
 Veel meerder geld by my
 De lof van een verstandig man:
 En 'k voeg my ook daar by.

Verschilligheid.

TOON: *Psalm 9.*
 Of *De Fransche vlieger.*

1.

Hoe komt het, dat een zelve zaak
 Aan oordeel, en in vrucht zo vaak

Verscheiden is, die niet gelyken?
't Is, wyl de menschen strydig blyken.

2.

Is ergens bloem aan boom of kruid,
Daar zuigt de By haar honig uit,
De Spin vergif. Zo zal verschillen,
Wie goed wil keuren, of bedillen.

3.

Een quaade maag verderft het al,
Zo word de suiker zelf tot gal:
Daar maagen, die gezond zyn, maken,
Dat ook geringe spyzen smaaken.

4.

Het is hier dan, als zulk een vat,
Dat wederzyds een handgreep had.
Die 't hier by vat, zal alles pryzen:
Die 't daar grypt, zal het al verwyzen.

5.

Ook uit het beste woord, of daad,
Neemt liefdeloosheid enkel quaad.
En argwaan zal het al verdoemen,
En zwart, het geene wit is, noemen.

6.

De liefde neemt het al te goed',
Wat kan bestaan met goed gemoed:
Maar haat zal ook de beste dingen
Misduiden, last'ren, en verwringen.

7.

Hoort gy dan, dat men laakt, of pryst:
Wacht, eer gy zelf een vonnis wyst,
Niet naar wat and're daar van spreken,
Maar wat u zelf zal zyn gebleken.

Noemen.

TOON: *Alk ik als een duive kirre.*

1.

Die een schop een schop wil heten,
 En geen hoofsche woorden kent:
 Dikwyl word u wel verweten,
 Dat gy maar een plompaard bent.

2.

't Is de waarheid; maar al zelden
 Is de waarheid aangenaam.
 Dikwyls moet die haat ontgelden:
 Want zy dient niet in den kraam.

3.

Die een knecht myn heer kan noemen,
 Maakt hem wonder wel gezint,
 En hy zal uw heusheid roemen:
 Daar zich menig wel by vind.

4.

Maar de naamen veeler zaaken
 Kent men heden nauwlyks meer,
 Wyl zy uit gebruik geraken,
 En men spreekt niet, als wel eer.

5.

Maar dit nieuwe naamblanketzel,
 Niet naar waarheid, maar naar schyn,
 Is aan waarheid geen beletzel,
 Dat zy niet zou waarheid zyn.

6.

'k Laat voor vleyers zulke woorden:
 'k Volge hen daar in niet na.
 Wat voor naam zy liever hoorden:
 Schop zy schop, en spa zy spa.

Waarheid.

TOON: *O nacht, jaloersche nacht, enz.*

1.

Men zegt al lachende de waarheid, is het spreekwoord.

Men duld van jok wel, 't geen men niet van ernst verdraagt.
Maar went u op dien grond niet aan een schimpof steek woord:
Wyl dat een hoorder, dien het treffen mogt, mishaaft.

2.

't Betaamt niet, dat men lof van aardigheid wil zoeken,
Door dus te melden 't geen wel iemand schaamrood maakt?
Wat haalt gy lachende die dingen uit de hoeken,
Waar door een ander wel gevoelig word geraakt?

3.

Wat onlust is 'er wel uit zulk bedryf geboren?
Wat bitt're vyandschap in vrienden zelf verwekt?
Veel beter was 't een schat, als goeden vrind, verloren,
De liefd' en vreë wil, dat men waarheid wel bedekt.

4.

O! 't dient u niet, zo duur het lachen te bekoopen,
't Geen ras voorby is, maar wel diep in heug'nis bleef.

Best doet men op die wyz' zyn lippen nimmer open,
Op dat men dus geen stof tot ongenoegen geef.

5.

Bestraffers! 't is te flaauw, al lachend' waarheid spreken,
Wanneer de zaak met ernst en trouw behandelt dient.
Het lachen kittelt wel, maar prikkelt geen gebreken.
De vleyers lachen: maar het ernstig past een vriend.

Zo pot, zo dekzel.

TOON: *Hoe werkje dus, Leeuwerk.*

1.

Tot eenen scheeven pot
Moet scheef het dekzel wezen.
Is 't wonder, dat een zot
Van zotten word geprezen?
Gelyk pryst zyns gelyken,
En uit wien iemand roemt,
Zal zelf zyn inborst blyken,
En ook uit wien hy doemt.

2.

Ziet gy een gierigaard:
Hy zal den milden laaken.
Is ydel iemands aard:
Het zedig zal hy wraaken.
Gy ziet, de goddelooze
Veracht wie deugzaam leeft,

En roemt alleen de booze,
Die hy tot weêrgaê heeft.

3.

Geen gruwelstuk zo snood,
Of 't zal noch voorspraak vinden.
Geen kettery zo groot,
Of echter heeft zy vrinden.
Der meesten lof verkrygen
Dan d'allerbeste niet;
T'wyl goede zuchtend' zwiygen
Op 't geen 'er dus geschied.

4.

Ziet, dat gy u zo draagt,
Dat gy zyt pryzenswaardig.
Zo gy maar God' behaagt,
Laat last'ren wie boosaardig
Het goed' in u mispryzen:
't Geen steeds gebeuren zal.
Best is de roem der wyzen,
Al zyn ze 't minst getal.

Veel praat.

TOON: *Laura zat laatst aan de beek.*

1.

Veel geschreeuws, en weinig wol,
Heeft men van geschooren zwynen.
Is 'er een der woorden vol;
't Mag aan slechten wysheid schynen:
Maar het zal tot lucht verdwynen.
't Is maar ydel zot geraas.
In geheele woorden-stroomen,
Zal geen droppel wysheids komen
Uit de lippen van een dwaas.

2.

Bellen klinken in het oor:
 Maar ook aan de narrekappen.
 Schoon ik rommelpotten hoor,
 Zal ik 't deuntje niet beklappen,
 Zy, die als een ratel snappen,
 Maken wel een groot gerucht,
 Maar betoonen zich dus gekken,
 Die tot lachen slechts verwekken,
 Door een enk'le narrenklucht.

3.

Weinig woorden, ryk van zin,
 Zullen ryp verstand bewyzen.
 Daar is nut en leering in.
 En dat zullen wyze pryzen.
 Zwygt gy jongen: laat de gryzen
 Oordeel vellen van een zaak.
 't Lang bevinden hunner jaaren
 Maakt hen in het stuk ervaren.
 Die 't niet doen, beklagen 't vaak.

Snappers.

TOON: *Psalm 24.*

1.

De leêge vaten bommen meest,
 Is 't spreekwoord al van ouds geweest.
 Dit leert ervarentheid ook heden.
 Die 't allerminst een zaak verstaat,
 Voert daar van wel den meesten praat;
 Doch met een redenlooze reden.

2.

't Belachlyk vonnis, dat men strykt,

Maakt, dat men elk een weetniet blykt:
't Geen 't stil te zwygen kon bedekken.
Men stelt zich zelve dus ten spot
Aan wyze menschen, als een zot,
Maar met een waanwys herssenbekken.

3.

Die wys is, houd zyn woorden in,
Die weinig zyn, maar ryk van zin.
Hy houd veel meer van doen, dan zeggen,
En spreekt hy, zyn getuigenis
Van 't geen hy zelve doet, en is,
Zal hy bedachtzaam overleggen.

4.

Des snappers tong, vol eigenlof,
Die stinkt, is zelf zyn pryzens stof,
Als of het groote dingen waren.
Maar als men 't wel by 't licht beziet,
Het komt schier alles uit op niet:
Als bergen, die een muisje baaren.

5.

Zyn tong, die als een ratel gaat,
Houd in het spreken tyd noch maat.
O hoe veel nutter zoud' hy zwygen!
Hy wil, dat yder een hem hoort,
En voert alleen zo 't hooge woord,
Dat niemand schier een beurt kan krygen.

6.

Weet, dat hem, die veel woorden spreekt,
Het overtreden niet ontbreekt.
O mogt men daar op achting geven!
De Rechter eischt ook rekenschap
Van ydel, los, en zot geklap.
't Staat alles in zyn boek geschreven.

7.

O breidelt dan, zo veel gy kont,
 Uw tong: bewaart uw hert en mond:
 En zet een wacht voor uwe lippen.
 Eer dan gy spreekt, zo overlegt,
 Wat dient gezwegen, of gezegt;
 Dan hoed gy u voor veele klippen.

Snorkers.

TOON: *Wat baat der nyders argelist.*

1.

Grootsprekers, snorkers, die zo pocht,
 Als waart gy van 't geslacht der reuzen,
 Die 't al, wanneer 't u lusten mogt,
 Wel zoud verplett'ren en verkneuzen:
 Wierd alles met de tong verricht,
 Wie is 'er, die voor u niet zwicht.

2.

Uw enkel oog maakt u geducht:
 Gy hoeft geen handen uit te steken.
 Gy bliest wel legers op de vlucht,
 Zo men geloof geeft aan uw spreken.
 Mengt iemand zich met u in stryd,
 Gewis, die is zyn leven quyt.

3.

Gy had wel iemand by een been
 Zo hoog ter wolken in gesmeten,
 Dat hy, voor dat hy quam beneên,
 Al van de muggen was gegeten.
 En 't is het stampen van uw' voet,
 Waar van de wereld dav'ren moet.

4.

Geen Alexander was zo groot,
 Als gy: ik meen zo groot een snapper.
 En ziet gy u slechts buiten schoot,
 Geen Caesar zelf is dan zo dapper.
 Gy vreest geen kogel, noch geen zwaard.
 Als tas en schede die bewaart.

5.

Nu dunkt my, dat het gelden zal,
 En gy uw heldenmoed moet toonen.
 Gy zyt niet bang; maar popelt al.
 O ziet! daar komt een blaas met boonen.
 Loopt! loopt! 't is nu geen tyd van staan;
 Of anders was 't met u gedaan.

Verwyters.

TOON: *Reveille vous.*

1.

Men zegt, de pot en ketel keven:
 Gy zwarte! scholden zy malkaêr.
 Maar deze smaadnaam, dus gegeven,
 Was zo van pot als ketel waar.

2.

Belachlyk is 't, dat bultenaaren
 Verwyt aan hoggerugde doen,
 Daar zy niet min gebochelt waren.
 De man steekt in hun eigen schoen.

3.

Zal kreupel mankepoot verwyten,
 Dat hy niet recht is in zyn treê,
 En eigen drek op and're smyten?
 Die brengt zyn eigen vonnis meê.

4.

Wilt gy dat over and'ren stryken,
 En zeggen yder zyn gebrek:
 Ga eerst u in den spiegel kyken.
 Vaak schold voor nar een grooter gek.

5.

O laat verwyte en schelden vaaren:
 Dat kan met liefde niet bestaan.
 Dit zal de gramschap doen bedaaren,
 Spreekt gy den naasten vriend'lyk aan.

6.

Wat baat zyn gal dus uit te braaken,
 Die weder vliegt in eigen baard?
 Denkt, dat uw zaak niet goed kan maken,
 Dat gy met schelden dus uitvaart.

Drekstryd.

TOON: *Schoon bloemgewas enz.*

1.

Hy, die wil vechten met een drek,
 Bestruift zyn vuisten wis,
 En toont zich dus een grooten gek,
 Die dat wel waardig is.

2.

Wat stelt dan iemand zich te weer
 Aan drek, of aan zyn maat?
 Want zeker men behaalt geen eer',
 Schoon men die gantsch verslaat.

3.

O laat den drek dan in zyn rust
 Dan houd gy zelve vreê,

Zyt gy op drekbanket belust:
De zwynen zyn zo meê.

4.

Hoe meerder gy den modder roert,
Hoe meêr hy stank verwekt.
Niets word daar door dan uitgevoerd,
Dan dat tot nadeel strekt.

5.

Word gy van drek dan aangerand,
Zo gy niet wederstaat,
Betoont gy wyslyk uw verstand,
Dat drek met recht versmaad.

6.

O laat dan voor een vuilniskar
Den drek: die laad het slyk.
Een wyze moeit zich met geen nar,
En word hem niet gelyk.

Kyven.

TOON: *Voi tu mes agneaux Lisette.*

1.

Als 'er twee te zamen kyven,
Hebben beide veelyds schuld.
Laat dan beide 't kyven blyven.
Zyn 'er feilen, heb geduld.

2.

Die het eerste kyven myden,
O die kyven nimmermeer.
Liever moet men bei wat lyden,
Op dat men het kyven weer'.

3.

Vrede! Vreed' in onze dagen!

Yder jaag' den vrede na.
 Dat zal God en mensch' behagen,
 Zelf al was het tot wat schaê.

4.

Laat het bassen voor de honden,
 En het knorren voor het zwyn:
 Die bedryven dus geen zonden.
 Menschen moeten menschen zyn.

Wederstuit.

TOON: Als vooren. Of twee verssen *Arundel*.

1.

Wilt gy kaatzen, wacht dan ballen:
 Want dat brengt dit spel zo meê,
 Dat hem weêr te beurt zal vallen,
 't Geen men aan een ander deê.

2.

Die den bal heeft opgegeven;
 Die verbeide hem ook weêr,
 Als hy word te rug gedreven:
 Want dus neemt het spel zyn keer.

3.

Denkt niet, dat uw speelgezellen
 Zullen ledig blyven staan,
 En zich niet te weere stellen:
 Neen; zy zullen wederslaan.

4.

Zoud gy and're ringelooren,
 En behand'len, zo gy wilt?
 Weet, uw beurt word ook geboren,
 En betaling is wel mild.

5.

Teugelt liever tong en handen,
 't Zy 'er vyand is, of vriend,
 Eer hy weder toont zyn tanden:
 't Geen die eerst begint, verdient.

Vergelding.

TOON: *Pekelharing.*

1.

Eens had de Vos de Kraan te gast:
 Maar kreeg weêr zulk onthaal,
 Dat geen van bei zich heeft verbrast
 Aan 's anders avondmaal.
 Is d'eene vriendschap d'and're waard,
 En geld vergeldingwet,
 Het wierd hier wel geëvenaart,
 En recht betaalt gezet.

2.

Bedenkt dit, die genegen zyt
 Tot 's naasten schimp en hoon.
 't Word op zyn beurt wel weêr eens tyd;
 Dat hy u geeft uw loon.
 Met onrecht zyt gy dan gebelgt,
 Als dat aan u geschied.
 Of wilt gy, dat hy 't al verzwelgt,
 Wat gy hem brokt: gy niet?

3.

Neen, vriend! wat gy aan and'ren doet,
 Gebeurt wel aan u weêr.
 Quyt gy u dan, gelyk gy moet:
 't Is tot uw nut en eer'.
 Ja, zo de naasten al vergat

Wat goed of quaad gy deed;
 God tekent en verrekenet dat,
 Die alle dingen weet.

Onderlinge dienst.

TOON: *Schoon bloemgewas, enz.*

1.

Als d'eene hand ook d'ander wast,
 Dan zyn ze beide schoon.
 Dit zy ook zeed'lyk toegepast;
 Op dat men 't dus betoon'

2.

Als d'eene zo den and'ren dient,
 't Is onderling tot nut.
 Een vriend beandwoord dan een vriend.
 Elk is des and'ren stut.

3.

Wat deed het lichaam met een been?
 Het kan daar meê niet gaan,
 Als 't ander niet wil mede treên,
 Maar op zyn plaats blyft staan?

4.

Is d'eene vriendschap d'ander waard,
 Als billykheid ons leert,
 't Zy wederzyds geëvenaart:
 Doet zo, als gy begeert.

5.

Des lichaams onheil was gewis,
 Wrocht yder lid alleen:
 Maar nu 't ook and'ren dienstig is,
 Behoud dat het gemeen.

Haspels.

TOON: *Bell' Iris.*

1.

Haspels vlyen in een zak,
 Maar de punten steken buiten,
 Die niet in malkand'ren sluiten,
 En dus maken zy geen pak,
 Dat men met gemak kan dragen:
 Want het hapert over al,
 Hoe zy onder een wel lagen:
 't Geen ook niemand schikken zal.

2.

Dus zyn veeler herssens meê,
 Die dat menigmaal doen blyken,
 Dat zy haspels wel gelyken.
 Zy zyn dwars in alle steê,
 't Zy het boven is, of onder,
 Nergens zyn zy welgepast.
 Elk behoeft een zak byzonder,
 En zy zyn tot yders last.

3.

Laat wie zich niet voegen wil,
 Uit den zak alleenig blyven:
 Wyl zy and're slechts ontryven,
 En zy brengen steeds verschil.
 Zulke, die zich schikken laten,
 Geven en behouden rust.
 'k Wil het werrekluwen laten
 Aan dien steeds het hasp'len lust.

Eigenhoofdige.

TOON: *Zoet gezelschap, dat met my.*

1.

Die gestadig anders wil,
 Leeft in eindeloos geschil,
 Met zyn vrienden en gebuuren,
 Zo dat hy den naam verdient,
 (Wyl 'er niemand by kan duuren)
 Van een Werkop, Niemandsvriend.

2.

Nimmer trekt hy eene lyn
 Met die jokgenooten zyn,
 En hy wil zyn hoofd steeds volgen.
 Kiest die Oost, dan wil hy West.
 Keurt men 't af, hy word verbolgen:
 Want hy houd zyn' zin voor 't best.

3.

Eigenliefde, wysheidswaan,
 Doen hem deze gangen gaan,
 En grootmeesterlyk zo dragen,
 Als of zyn gezag en wil
 Elk ten regel moest behagen,
 En slechts draayen op zyn spil.

4.

Zeker, menschen dus geaard
 Maken zich wel dubbel waard,
 Dat men hen alleen laat loopen,
 Tot hun kop te rugge stuit.
 Niets bescheidens is te hopen.
 Van die altoos mort en muilt.

5.

Reklykheid is altoos goed.

Komt malkand'ren te gemoet.
 Laat uw hoofd nooit zyn uw reden.
 Voegt u wel naar 's naasten zin,
 Kan 't onzondig zyn geleden.
 Liefde schikt veel dingen in.

6.

Daar de band van eenigheid
 Onderling is vast geleid,
 Kan wat groots en goeds gebeuren:
 Maar men breekt gemeene kracht,
 Als men zich van een gaat scheuren.
 Eendragt geeft, twist neemt de magt.

Bescheidenheid.

TOON: *Verkiest, eer gy bemint.*

1.

Die 't al begeeren zal,
 Verkrygt wel niet met al,
 Door al te veel te willen.
 Hy die niets doet aan iemand ten geval:
 Hy wachte dat dan tot vergelding weêr.
 En is hy wrevelaardig,
 Hy is wrevel waardig,
 En bevind ze vaardig
 Door een wisselkeer.

2.

Maar die bescheidenheid
 Steeds plaats geeft, zyn beleid
 Zal wie verstand geeft, pryzen:
 En die om vreê van 't stiptste recht wel scheid,
 Vind daar voor hem het grootste voordeel in:
 Want dat zal elk behagen,

En ook wie dat zagen,
 Weder zich doen dragen
 Onderling tot min.

Goedheid.

TOON: *Febus is lang over zee.*

1.

Al te goed is nabuurs gek,
 Zegt men; als of was te vreezen,
 Dat in goedheid wel gebrek
 Door een overmaat zou wezen.
 Goedheids wasdom word op 't lest
 Beter, en tot allerbest,
 Maar nooit tot quaad vorpest.

2.

Niet te goed zyn, maar te slecht,
 Die zich laten ringelooren,
 Als men door een wettig recht
 Zich kan redden naar behooren.
 Dat men eenig onrecht lyd,
 Is geen vroomheids blyk altyd,
 Maar dat men moeite myd.

3.

Doch heet niemant al te goed,
 Die zich lydzaam zal betoonen,
 Door niet met een gram gemoed
 Quaad met quaad straks te beloonen,
 Noch geslagen wederslaat.
 Eigenwraak is altyd quaad,
 Het zy met woord of daad.

4.

Die dus niet te goed wil zyn,

Is te quaad. Hy mag blanketten
 't Quaad met goedheids naam en schyn:
 O Gods oog zal daar op letten.
 't Zy 'er goed of quaad geschied,
 Dat ontschuilt zyn kennis niet,
 Vermits hy alles ziet.

Zelfplaage.

TOON: *Cecilia.*

1.

Hy, die wil and're jagen,
 Zal zelf niet stille staan:
 En die wil and're plagen,
 Doet zich ook onlust aan.
 Die vrede gaat verstooren,
 Vermengt zich in den stryd.
 Grypt gy een wolf by d'ooren,
 Hoe raakt gy hem weêr quyt?
 Wat onrust zal 'er wezen?
 Wat haat, wat spyt, wat vreezen?
 Hoe maalen wel de zinnen,
 Wanneer men overlegt,
 Hoe dat men 't zal beginnen:
 Schoon tegen liefd' en recht?

2.

Plaagt gy met pleitgeschillen:
 't Vaagt ook uw' buidel leêg.
 Die and're smeerden willen,
 Zy krygen ook een veeg.
 Voor wonden, en voor slagen,
 Zal iemand weêr, tot loon,
 Blaauw oog of builen dragen,

Of sneed' in neus of koon.
 En gaat gy iemand schelden:
 Men zal u dat vergelden,
 Ja wel gereed betalen,
 Met woeker by de som.
 Die schimpen wil, en smaalen:
 Hy krygt zo goed weêrom.

3.

Denkt niet, wie zou my krenken?
 Men vind myn' meester wel,
 Wanneer men 't minst zou denken,
 En maakt zich zelve spel,
 Ei! houd dan rust en vrede:
 Doet niemand onrust aan:
 Dan hebt gy dit ook mede:
 't Zal wel met alles gaan:
 Maar quelt gy d'een den and'ren,
 O gy verbyt malkand'ren.
 Is ergens twist gerezen,
 Ei jaagt den vrede na.
 Dat zal u heilzaam wezen,
 En hoeden voor veel schaê.

Kleine grooten.

TOON: *D'une simple Bergere.*

1.

In 't donker land der blinden,
 Zal Eenoog Koning zyn.
 Een waslicht geeft noch schyn,
 Daar meer niet is te vinden;
 Hoewel 't by grooter licht
 Schier niet quam in 't gezicht.

2.

Dus zy, die weinig weten,
 Daar enkel onkund' is,
 Als wierd de wysheid wis
 Geheel van hen bezeten.
 Dat weinig, zo gering,
 Is elks verwondering.

3.

Men gaapt met open monden
 Naar wat die wyzaard zegt,
 Hoe ongerymt en slecht;
 Zo niemand word gevonden,
 Die zyn gepoch en waan
 By 't volk kan af doen slaan.

4.

Maar quamen die verschynen
 By mannen van verstand:
 Hun roem in 't blindenland
 Zou gansch in rook verdwynen,
 Gelyk de middagzon
 Het kaarslicht overwon.

5.

O laat dan altyd uilen.
 Schoon by de blinde mol,
 Noch scherpgeogt, in 't hol
 Met vledermuizen schuilen:
 Want by een adelaar
 Is 't duisterlingen schaar.

Geruchte.

TOON: *Wanneer de zon zyn paarden ment.*

1.

Een goed, of ook een quaad gerucht,
 Schoon 't waarheid is, of niet,
 Werkt beidezints wel krachtig vrucht,
 Gelyk men daag'lyks ziet.
 Kont gy den naam behalen,
 Dat gy steeds vroeg opstaat:
 Gy moogt in 't bed wel draalen,
 Al wierd het noch zo laat.

2.

Maar zegt men, dat gy zyt een zwyn:
 Gy moet in 't verkenkot.
 Wat reden hier mogt tegen zyn,
 Daar word maar meê gespot.
 Ziet gy een hond geraaken
 In naspraak: Hy is dol:
 Elk grypt na steen en staaken,
 En 't volk is op den hol.

3.

O wee den wolf! die als zyn moêr
 In quaad geruchte quam.
 Word slechts een schaap gemist; de boer
 Zegt straks: die nam het lam.
 Al is het misgeraaden,
 't Gerucht bevestigt dit.
 Hy at nooit van 't gebraden,
 En echter slaat hem 't spit.

4.

Geloof 't gerucht niet al te licht,
 Maar onderzoekt de zaak:

Of men benadeelt liefdeplicht
 Omtrent den naasten vaak.
 Men moet wel straks niet hooren
 Naar allerhande praat:
 Maar stopt ook nooit uw ooren
 Voor dat op gronden staat.

Mondstopping.

TOON: *Ah que le ciel est contraire à ma vie.*

1.

Waar haalt men bry om yders mond te stoppen?
 Wiens ketel is genoegzaam diep en wyd?
 Al gaat hy dien tot aan zyn ooren proppen,
 Een ander gaapt, dat hem de mond schier splyt.
 En schoon al waren
 Die en deze zat;
 Noch meerder schaaren,
 Gaapen ook haar wat,
 Veel meer dan iemand had.

2.

Laat gaapen dan al wie'er gaapen willen,
 Tot yder zelf zyn hollen gaaper sluit.
 Gy zoud daar toe vergeefsche moeite spillen.
 Wat voert gy doch met al uw poogen uit?
 Door tegenspreken
 Groeit die sneeuwbal aan.
 Die 't al wil wreken,
 Of wil tegengaan,
 Heeft nimmermeer gedaan.

3.

O laat die wil bedillen, snappen, praaten:

Doet gy maar 't geen gy moet naar uwen plicht;
 Zy zullen 't eens van zelve moeten laten.
 Een goed gemoed versmaad dat rellen licht.
 Maar zo 't gewissen
 Tuijt bedreven quaad;
 O geen vernissen
 Voor de menschen baat:
 God weet uw hert en daad.

Leugen en waarheid.

TOON: *O Heere Jezus, wat vertrekt.*

1.

Al is de leugen noch zo snel,
 De waarheid achterhaalt ze wel.
 't Mag voor een tyd niet blyken:
 Hoe mooi de leugen is vernist,
 Hoe donker waarheid is bemist,
 Die dekzels zullen wyken.

2.

De waarheid steekt dan 't hoofd weêr op,
 Gelyk de zon in middagtop:
 En leugen moet zich schaamen,
 Wiens klad de waarheid had bevuilt,
 Maar dan in 't helleduister schuilt.
 En 't zal ook dus betaamen.

3.

De waarheid mint en zoekt het licht:
 Maar leugen schuwt een klaar gezicht,
 En vlecht zich vygebladen
 Tot dekking: daar de waarheid naakt
 Zich God' en menschen kenbaar maakt,
 Door woorden en' door daaden.

4.

Een leugenaar is 's Duivels kind,
 Daar men zyn aard en werk in vind,
 En krygt ook zyn belooning.
 Maar waarheid is Gods evenbeeld,
 't Geen hy zyn' kind'ren mededeelt,
 En brengt ter hemelwooning.

Behagen.

TOON: *Reveille vous.* Of *Psalm 140.*

1.

De menschen mogen my niet lyden,
 Maar 'k maak 't er na, zaid' eens de snaak.
 Het gaat dus ook in onze tyden.
 Die waarheid blykt maar al te vaak.

2.

O geeft gy aan de lieden reden
 Tot ongezintheit, 't is uw schuld:
 En hebt gy op hun teen getreden,
 Verdraag hun ongunst met geduld.

3.

Verbeter zulke misbedryven;
 Gy zult in beter blaadje staan.
 Maar om der menschen vriend te blyven,
 Moet gy geen slinksche gangen gaan.

4.

De menschen naar den mond te praaten,
 En oogendienst, met huichelschyn,
 Moet, wie een eerlyk man is, haaten,
 En steeds oprecht in handel zyn.

5.

Moest gy der menschen gunst verliezen,
 Door waarheid en gerechtigheid;

De gunst van God is meer te kiezen.
Hy heeft die zulk een toegezeit.

6.

O zo gy God maar kont behagen,
En Eng'len, door een goed gedrag:
Gy hebt naar menschen niet te vragen;
Hoe zich de wereld houden mag.

Aard.

TOON: *Iets moet ik u, Laura, vragen:*

1.

Wat van katten komt, wil muizen:
Wat van aapen komt, wil luizen,
Want het ligt dus in den aard.
't Zal ook zeker daar in blyven.
't Is vergeefs dat uit te dryven
Laat dan moeite zyn gespaart.

2.

Zend naar Engeland een kater,
Keert hy weêr van over 't water,
Maauw zal wezen d'eerste groet.
't Is een taal hem aangeboren:
Die t'ontwennen, is verloren,
Wat voor moeite dat men doet.

3.

Zy, die wolven temmen willen,
Zullen vlyt vergeefs verspillen:
Want natuur gaat boven leer.
Als een schappje word vernomen,
Wolven aard zal weder komen,
En dan geld geen temmen meer.

4.

't Gaat met menschen dus al mede.
 O daar baat geen les noch rede,
 Schoon hoe krachtig voorgesteld.
 Worden driften losgelaten:
 O dan zal geen breidel baaten,
 Als 'er aard na holt en helt.

5.

Gods almagtige genade
 Komt daar tegen maar te stade,
 Door de werking van zyn' Geest,
 Die een ander hert kan geven,
 En dus werkt een ander leven,
 Dan voor heenen is geweest.

Bequaamheid.

TOON: *De Lofzang van Maria. Of van Simeon.*

1.

't Is al geen timmerhout,
 Wat ergens groeit in 't woud
 Van allerlei gewassen,
 Dit 's bakhout, dat een staf,
 Hier maakt men brandhout af,
 Al naar het best zal passen.

2.

Dit moet zyn dun, dat dik,
 Dit recht, dat krom, ten schik,
 Zo als men 't wilde voegen.
 Dat weêr dient nergens toe,
 Dan tot een wis, of roê.
 Elk vind dus zyn genoeg.

3.

Maar in dit onderscheid
 Toont wysheid haar beleid,
 In goeden keur te maken,
 Waar 't yder best toe is;
 Of anders zal men wis
 Gantsch buiten spoor geraken.

4.

Wie planken zaagen wil
 Van sparren, als een spil,
 Zal met verderf die spillen.
 Zyn arbeid, geld, en tyd,
 Wort hy belachlyk quyt,
 Door 't ongerymd' te willen.

5.

Vernuften zyn dus meê.
 Al wat 'er iemand deê,
 Is hem bequaamheid tegen,
 Vergeefs is wat hy doet.
 Hy maakt het nimmer goed,
 Hoe zeer hy was genegen.

6.

Geeft, Ouders! hier op agt,
 Eer gy uw kind'ren bragt
 Om een beroep te leeren.
 Ziet, waar hun lust toe helt,
 En zy bequaam zyn. Geld
 Helpt niet wie dat ontbeeren.

Leeren.

TOON: *Voi tu mes agneaux Lisette.*

1.

Wie is met de konst geboren?
 Of het moest van 't...zyn.
 Wist men iets niet van te voeren,
 Leer is onkunds medicyn.

2.

Wetenschap is veelerhande.
 't Leeren kost wel vlyt en zweet,
 Menig leert met schaad', of schande,
 Dingen, die hy niet en weet.

3.

't Is geen schande, niet te weten:
 Maar dat men niet leeren wil,
 Of 't geleerde te vergeten.
 Tusschen beid' is klein verschil.

4.

Wie zich dan het leeren schaamen,
 Als het weten noodig is,
 Schaamt' daar over zou betaamen.
 Men beklagt zyn zuimen wis.

5.

Schoon hoe oud, men moet noch leeren
 Zaaken, die men niet en wist,
 Zo men die niet kan ontbeeren.
 Nooit word minder tyd verquist.

6.

Maar al doende zal men leeren:
 En zo word de knecht een baas.
 Hier door komt men dan tot eeren.
 Die niet leert, die blyft een dwaas.

De slimste.

TOON: *Henderikjes.*

1.

Hoe geleerder,
 Hoe verkeerder,
 Ondervind men menigmaal:
 En geen ketter
 Zonder letter,
 Is een al te waare taal.

2.

Grootste geesten,
 Grootste beesten,
 Is het geen men dikwyls ziet.
 't Zy dan handig,
 Of verstandig,
 Zy gebruiken 't weten niet.

3.

Zeker, nimmer
 Zyn 'er slimmer,
 Dan die beste konden zyn:
 Want ook even
 Zo zal geven
 Zuurste edik zoetsten wyn.

4.

Erger vruchten
 Zyn te duchten
 Van een welgemesten grond,
 Dan van zanden,
 En van stranden,
 Daar men onkruidzaad in vond.

Ongelukkig geluk.

TOON: *O zalig heilig Bethlehem.*

1.

Hoe slimmer boef, hoe meer geluk,
 Is 't spreekwoord in veel menschen monden:
 Maar let men grondig op dat stuk,
 Niets word 'er minder waar bevonden.

2.

Zal die aan misdaad schuldig is,
 Daarom gelukkig zyn geheten,
 Om dat hy aan een vollen dis
 Mag, voor de straf, zyn doodmaal eeten?

3.

Mag dat geluk geheten zyn,
 't Geen schuldverzwaaring zal verschaffen,
 En vloek is; maar in zegens schyn,
 Tot meerder pyn, in hellestraffen?

4.

Dus glyd men gladder naar de hel,
 En moet daar heeter vlammen lyden,
 Voor wellust, weeld' en dertel spel.
 O lang geweent! O kort verblyden!

5.

Benyd dan aan een boef toch niet,
 Al heeft hy zulk geluk verkregen.
 In 's vroomen allerzwaarst verdriet,
 Is vry al meer geluk gelegen.

Dieven.

TOON: *Psalm 118.*

of met halve verssen: *De tien geboden.*

1.

Men laat de groote dieven loopen,
 Maar kleine dieven hangt men op.
 Die moeten 't met den hals bekoopen,
 In een bezeepten kennipstrop.
 T'wyl d'arme schelmen in een kluister,
 En yz're ketens zyn gestelt,
 Zo pronken ryke met veel luister,
 En ramm'len in 't gestolen geld.

2.

Als spinnewebben zyn de wetten,
 Was eertyts Heiden Kato's taal.
 De vliegjes werren in die netten,
 Maar horsels breken 't altemaal.
 O moesten al de dieven hangen,
 Waar kreeg men 't galghout doch van daan?
 Waar rakkers, om hen op te vangen?
 Wie zou het touw tot stroppen slaan?

3.

Die and're wel ter galge doemen,
 Verdienen, dat zy boven aan
 Daar wapp'ren. Die zy dieven noemen,
 Zyn diefjes, daar zy hooger gaan.
 Men doet door 't hennepvenster kyken
 Een' gawwdief, die een beurs bestal:
 Hen, die met alles heên gaan stryken,
 Weêrvaart ter straffe niet met al.

4.

Maar denkt niet, gy, die vry mogt raken,

't Zy groot of kleine, wie gy bent,
 Dat God uw vonnis niet zal maken.
 Weet, dat hy al uw strecken kent.
 Geen Achab heeft een meerder voordeel,
 Dan wel een Achan, voor zyn throon.
 Hy velt van al rechtmatig oordeel,
 En zonder aanzien van persoon.

Scheerders.

TOON: *Prins Robberts mars.*

1.

D'een scheert het schaap, en d'ander 't zwyn.
 Zy scheeren allebei;
 Maar 't voordeel zal verschillig zyn;
 Dien room, en deze wei.
 De scheerders scheeren wel malkaêr.
 D'een maakt den and'ren kaal:
 Die houd de wol, en deze 't hair,
 Die 't vet, en deze 't schraal.

2.

Geeft gy de schaar ooit in de hand
 Van and're, wacht uw huid.
 Het strekt u licht tot schaad', of schand.
 Gy valt 'er slecht meê uit:
 Want vinden zy geen and're vacht,
 O d'uwe moet 'er aan.
 Wel! dat dan yder een zich wacht',
 Voor 't villen bloot te staan.

3.

Hoe menig heeft het wel berouwt,
 Dat hy zyn gantsch bewind,
 Aan eenig knecht had toevertrouwt,
 Of aan een maag of vrind?

Die zorgen voor hun eigen zak,
 Al raakt des meesters leêg,
 Die daar slechts verkenwol in stak,
 Daar d'ander schappswol kreeg.

Bewaaren.

TOON: *Psalm 9. Of De Fransche Vlieger.*

1.

Beveelt gy aan een kat uw kaas,
 Dan handelt gy, gelyk een dwaas.
 Zy zal die met gemak opsmullen,
 En t'uwen kost' haar maage vullen.

2.

Had gy die zeker weggeleit:
 De vrucht van uw voorzichtigheid
 Was, dat gy zelf die op mogt eeten:
 Maar ô! nu mist gy deze beeten.

3.

Dus wat gy meer in waarde houd,
 O let wel, wien gy dat vertrouwt;
 Of menigmaal zult gy beklagen
 't Verzuim van beter zorg te dragen.

4.

Al wat gy zelf bewaren kont,
 Het zy met hert, of hand, of mond,
 Zal veiligst in uw hoede wezen.
 Geen ontrouw vriend is dan te vreezen.

5.

Maar lyden dat de dingen niet,
 't Is noodig, dat gy voor u ziet,
 Wien gy zult tot bewaarder kiezen,
 Om niet uw goed'ren te verliezen.

6.

Vraagt gy, by wien iets veilig is?
 Wat God bewaart, bewaart hy wis.
 Geef hem dan ziel en lichaam over.
 O niets ontnemt hem dief of roover.

Betrouwen.

TOON: *Ik zie je wel.*

1.

Betrouwt de liên,
 Maar ziet wel wien;
 Of 't zal u zyn tot schaade:
 Mits veel' in schyn
 Slechts deugdzaam zyn.
 Die zyn de snoodste quaade.

2.

Een huichelaar
 Aapt vroomheid naar:
 Maar 't is slechts tot bedriegen.
 't Arglistig hert,
 Tot goeden smert,
 Doet tong en handen liegen.

3.

Hy is wel slecht,
 Die wat men zegt
 Gelooft. Zyt niet te vaardig.
 Betrouwt; maar zie
 Met oordeel, wie
 Gy vind betrouwenswaardig.

4.

Wie God betrouwt,
 Heeft vast gebouwt.

Schoon alle menschen t'zamen
 Zyn trouweloos,
 Vol leugen, boos,
 Zyn woord is ja en amen.

Schyn.

TOON: *Jezus Christus Levensboom.*

1.

Niet al goud, wat blinkt in 't oog:
 Wyl de schyn 'er veel bedroog,
 Die zich aan 't gelaat vergaapen,
 Als men 't maar van ver beschouwt.
 't Ratelende klatergoud
 Wil het fyne goud naaapen.

2.

Ziet gy z' al voor kokken aan,
 Wie met lange messen gaan?
 O dus feilt gy in uw gissen:
 Want de viller draagt die meê
 Daar hy zyn bedryf meê deê:
 En zo zoud gy lelyk missen.

3.

Niet altyd is goede wyn,
 Waar maar eikloof-kranssen zyn
 Voor de kroegen uitgehangen:
 Want het geen zyn deugd verloor,
 Doet men wel op 't schoonste voor,
 Om den koopman dus te vangen.

4.

Fraai is 't schoentje, dat gy ziet:
 Maar gy voelt zyn wringen niet.
 Had gy 't eens aan uwe voeten,

O gy preest het zo niet meer,
 Maar gy smeed het daad'lyk neêr,
 En beklagt die 't dragen moeten.

5.

In de wereld is gemeen,
 Dat iets anders is, dan 't scheen:
 't Geen bevinding eerst zal leeren,
 Als men ziet, hoe ydelheid
 Door een schyn ons heeft verleid,
 En ons dwaaslyk doen begeeren.

6.

Geef my meerder wysheid, Heer!
 Op dat ik my hoeden leer,
 Als de schyn my zou bedriegen;
 Daar ik door beveiligt ben,
 Als ik recht die waarheid ken,
 Die haar' zoekers niet zal liegen.

Koopen.

TOON: *Voi tu mes agneaux Lisette.*

1.

Katten in een zak te koopen,
 Is een blinde koopmanschap.
 Doet men dan den zak eens open,
 Zy ontspringen u wel rap.

2.

Dacht gy, dat het haazen waren?
 Gy vergist u dan wel zeer,
 't Geen gy zult te laat ervaren,
 Katten zyn het, en niet meer.

3.

Ziet dan, eer gy koopt, te voeren,

Eer men u ook dus bedroog.
Menig koopman gaat verloren,
Door gebrek van kundig oog.

4.

O dan baat geen nabeklagen,
Is de koop eens doorgedaan.
Wys zyn dan die voor zich zagen,
Of 't berouw komt achter aan.

5.

Die zich wil ten huw'lyk geven
Koop doch in een zak geen kat.
Hy moet houden voor zyn leven,
Wat hy eens gekozen had.

6.

't Brengt zyn kop wel eens op 't hollen,
Als hy steeds by dag en nacht
Schier niet anders hoort dan lollen,
En noch beet en krabben wacht.

Huwelyk.

TOON: *Reveille vous.*

1.

't Geen Venus quam te zamen voegen,
Dat scheid de knuppel. Dit is wis.
Ras komt tot zotheid dat genoeg,
't Geen slechts uit drift gesproten is.

2.

Dat wellustvuur zal schielyk doven:
En liefde wisselt dan in haat,
Die niet gezegent word van boven,
Maar van Gods vloek verzelschap gaat.

3.

Van huwlyksband dus aangevangen,
 Was zelf de Duivel makelaar.
 Die leerde daar toe slinksche gangen.
 En dus verstrikten zy malkaêr.

4.

Maar 't Echtverbond op goede reden
 En grond gevestigd, naar Gods wet,
 Met deugd' en aangename zeden,
 Maakt een beminlyk huw'lyksbed.

5.

Die liefde zal standvastig bloeyen,
 Daar God zyn Geest en gunst toe geeft,
 En onder d'echtgenooten groeyen,
 Zo lang dit paar te zamen leeft.

6.

Dat huw'lyk zal dan zoet vertoonen,
 De trouw van Jezus met zyn Bruid,
 Tot dat zy boven t'zamen wonen;
 Hoewel men daar geen huw'lyk sluit.

Mal moertje, mal kindje.

TOON: *Voi tu mes agneaux Lisette.*

1.

't Malle Moêrtje, 't malle Kindje,
 Vind men hier en over al.
 O geen netter paartje vind je:
 Want het broed malkander mal.

2.

O wat krygt het zoete naamtjes!
 Gekje, zotje: wat al niet?

Ei! wat luid dat aangenaamtjes,
Dat zy 't zo naar waarheid hiet!

3.

Zachtjes! 't kindje zou wel schreyen,
Zo men niet zyn wiltje doet.
Moêrtje, kom uw kindje vleyen.
Wat uw kindje wil, is goed.

4.

Stout is 't kindje: gryp het roedje.
Maar ô sla zyn biltje zacht;
Of 't zou zeer doen aan het bloedje.
Kittel daar meê, dat het licht.

5.

't Kindje wil zyn papje slabben:
Vaag het weder schoontjes af.
't Kindje wil zyn Moêrtje krabben.
't Krygt een zoentje tot zyn straf.

6.

Zoud gy 't kindje meêr kastyden:
't Moêrtje vloog u in 't gezicht,
En zy wil geen tuchting lyden
Van dit teêrgeliefde wicht.

7.

Maar laat zich het Moêrtje wyten,
Trapt dit kind haar eens op 't hert.
't Zal haar wel den neus afbyten,
Als het opgehangen werd.

8.

Wilt gy uwen zoon niet tuchten:
Die verkeerde liefd' is haat,
En zy baart veel wrange vruchten,
Als geen nabeklagen baat.

Tucht.

TOON: *Prins Robberts mars.*

1.

Men poogt vergeefs een ouden stam
 Te buigen naar zyn zin,
 Wat moeite daar toe iemand nam.
 Men doe dat in 't begin,
 Wanneer men 't tanger rysje plant,
 En t'wyl dat buigzaam is:
 Het luistert dan naar hand, en band,
 Of naar een teenen wis.

2.

Wanneer men dus de ted're jeugd
 By tyds in banden houd,
 Men kan ze buigen tot de deugd.
 Maar zyn de kind'ren oud,
 Zy zyn ontwassen aan de roê,
 En buiten Oud'ren dwang.
 Het buigen helpt 'er dan niet toe.
 Men beidde veel te lang.

3.

Gy Ouders, spaart de roede niet;
 Doch met bescheidenheid.
 't Is liefde, daar dat uit geschied,
 Of schoon de jongen schreit.
 't Is beter, dat hy 't heden doet,
 Dan dat gy morgen wel
 Uw tuchtverzuim beschreyen moet.
 O red hem van de hel.

Tuchtmaate.

TOON: *Schoon bloemgewas, en edel kruid.*

1.

Te geess'len met een vossenstaart,
 't Geen roeden waardig was,
 Heeft tegen quaad nooit vrucht gebaart:
 Want dat vergeet men ras.

2.

Bestraften, dat men streeleend' doet,
 Veroorzaakt geen ontzag,
 En prent geen vreezen in 't gemoed,
 Als wel een geesselslag.

3.

Ziet Eli's snoode boeven aan,
 En 's Vaders slappigheid.
 Hoe deerlyk is hen dat vergaan?
 Hoe bitter is 't beschreit?

4.

'k Wil ook niet, dat men voor een roê
 Met scorpioenen slaat.
 Geeft niet te veel aan wreedheid toe,
 Maar hou in 't straffen maat.

5.

Dan handelt men naar billykheid,
 Als straf naar misdaad is.
 Om dat te wikken, dient beleid.
 Maar menig tast hier mis.

6.

God zelve gaat ons daar in voor,
 Die 't in zyn weegschaal legt.
 O volgt hem in dat zelve spoor.
 Dan gaan de zaaken recht.

Voorgaan.TOON: *Psalm 6.***1.**

Gelyk als d'oude zongen,
 Zo piepen ook de jongen.
 De dochter toont den aard
 Der moeder, en van vaêrtje
 Heeft ook de zoon een aardje:
 't Geen beider voorbeeld baart.

2.

Zo 't ei is, is het kieken.
 Melaatsche teelen zieken.
 Gelyk komt van gelyk.
 't Verderf ons aangeboren
 Holt steeds na quaade spooen,
 En is vërkeertheids blyk.

3.

Als Ouders dat noch queeken,
 Het zal noch meer uitbreken,
 En 't zet de kind'ren aan
 Om d'Ouders na te treden
 In ongeregeltheden,
 Die zelf daar voor in gaan.

4.

Wat mag de krab begeeren
 Een rechten gang te leeren
 Aan jongen, die zy heeft,
 Zo lang zy door ter zyden,
 En niet recht uit te schryden,
 Een voorbeeld daar van geeft?

5.

Gy Ouders, laat uw leeven

Een deugden-spiegel geven
 Aan u, zo dierbaar zaad.
 't Zyn toevertrouwde panden,
 Die God eens van uw' handen
 Zal eischen, vroeg of laat.

Omgang.

TOON: *Voi tu mes agneaux Lisette.*

1.

Gy, die kerssen eet met Heeren,
 Weet, zy schieten met den steen,
 En gy moogt u niet verweeren,
 Of een stokslag dryft u heên.

2.

Alles moet gy daar verdragen,
 En noch danken, met een lach,
 Schoon hoe weinig 't mogt behagen,
 En men zich een voetwisch zag.

3.

Komt dan zelden by de Grooten.
 Word inet hen niet te gemeen.
 Hun verheffen, en verstooten,
 Wedervoer aan menig een.

4.

Laat dan tafelvliegen zwerven
 Om der Grooten vollen dis,
 Op dat zy een brok verwerven:
 Dikwyls is hun hope mis.

5.

Houd u dan by uws gelyken;
 Immers zo gy jokken wilt;

Of men zal u haast doen blyken,
Dat gy ver van hen verschilt.

6.

Best is niemands knecht te wezen,
Schoon men ook is niemands heer.
Niemands hoofd is dan te vreezen.
't Is genoeg; ik wil niet meer.

7.

Die met Grooten wil verkeeren,
Als men met zyn vrienden doet,
Wenn' zich aan den Heer der heeren.
Na by hem is 't altyd goed.

Toegeven.

TOON: *Roozemonde, die lag gedoken.*

1.

Water in zyn wyn te mengen,
Keurt men af in koopmanschap.
In het wynvat dat te plengen,
Zou bedrog zyn in den tap.
Echter hy, die wys wil zyn,
Doe wel water in zyn wyn.

2.

Als wel wyn te sterk zou wezen,
Word 'er water by gedaan.
Dat word als gezond geprezen,
En het zal den dorst verslaan.
Laat men zulk een wyn geheel,
Die verhit wel al te veel.

3.

Maar al menig moet er leeren
Water doen in zynen wyn,

Die 't wel anders zou begeeren,
 Mogt hy zelve meester zyn:
 Wyl hy dan zyn' zin niet doet,
 Maar naar and're schikken moet.

4.

't Is wel noodig, toe te geven,
 Naar 't vereischen van den tyd,
 En zo met beleid te leven,
 Dat men ongenoegen myd.
 Dit geschied van zulk een man,
 Die die menging treffen kan.

5.

Onverzetlyk door te willen
 Met zyn hoofd, vind wel een muur,
 Waar op wy de hoornen spillen:
 En dan staat het botzen duur.
 Hebt gy wyn, 't is goed; maar weet,
 Water zy 'er by gereed.

Zoeking.

TOON: *Lieflokster van de min.*

1.

Hy, die een hond wil slaan,
 Kan licht een knuppel vinden,
 Al heeft hy niets misdaan.
 Dus, lust het ongezinden,
 Voorwendzel van hun wrok,
 En werktuig op te zoeken,
 Zy halen wel een stok,
 En dekzel uit de hoeken.

2.

O ziet! de wolf beloert

Het lam; en geeft tot reden:
't Heeft lastertaal gevoert
Van my, een jaar geleden.
Dit heeft geen waarheids schyn:
Wyl 't noch niet was geboren.
't Zal dan zyn moeder zyn.
't Weerspreken is verloren.

3.

Maar wat ook iemand mag
Zyn doen met glimp vernissen:
O weet! dat God het zag.
Die herts geheimenissen
Doorgrond, en leugen haat:
Wyl zyn doorzuiver' oogen
Af keerig zyn van 't quaad,
En onrecht niet gedogen.

Schynvrienden.

TOON: *Galatea geestig dier.*

1.

Heet en koud uit eenen mond,
Zo men wil te blaazen:
Is de schaadelykste vond.
Die 't niet zien, zyn dwaazen.
Vuur in d'een, in d'ander hand
Water, vonkt en blust den brand.
D'eene stoot iets neder,
D'ander richt het weder.

2.

Zulke gasten zyn het volk,
Die wel vriend'lyk kussen,
En in 't herte dan een dolk

Wringen ondertussen.
 Die, terwyl zy u een fleem
 Geven met hun honigzeem,
 Na de galle tasten,
 Als zy u verrasten.

3.

Weet dit, zulk een dubbel man
 Draait met alle winden.
 Als hy voordeel vinden kan,
 Hy ontziet geen vrinden.
 Wee hem! die daar vast op gaat:
 Wyl hy vleyende verraad,
 En naar zyn belangen
 Zal de huik verhangen.

4.

Snyd een mes dus wederzyds,
 Vaart men met twee passen;
 Scheid u daar van af by tyds,
 Eer zy u verrassen:
 Want wanneer men 't minst vermoed,
 Zetten zy u dwars den voet,
 En om 't minste brokje
 Keeren zy het rokje.

5.

Wacht u dan van zulk een mensch.
 't Zyn verraaders streeken.
 Die ik tot myn vrienden wensch,
 Draag ik met gebreken.
 Maar aan zulk een dubbelheid,
 Is myn vriendschap opgezeit.
 'k Gruwel van die wegen:
 'k Wil 't aan niemand plegen.

Eigenbelang.

TOON: *O zalig, heilig Bethlebem.*

1.

Des eenen dood is 's anders brood.
 Daar die om juicht, zal deze schreyen.
 't Geen dezen red, brengt dien in nood,
 En 's eenen weeklagt 's anders reyen.

2.

Dat groot verschil maakt myn en dyn.
 Indien wy and're dus beminden
 Als ons, het zou dan zo niet zyn,
 Als wy het doorgaans nu bevinden.

3.

Het eigenlievend' zelf-belang
 Zal eigen nut alleen bejagen:
 En valt het aan den naasten bang,
 Het laat zyn eigen pak hem dragen.

4.

't Ontstaat hier uit, dat yder mensch
 Slechts eigen voordeel zal beoogen;
 En krygt hy dat, hy heeft zyn wensch.
 Voor and'ren zy hun zorg vervlogen.

5.

't Is; elk voor zich, en God voor al.
 Moet ik myn broeders hoeder wezen?
 Heb ik slechts honig, hy hebb' gal.
 Ben ik maar veilig, hy mag vreezen.

6.

Gy, die elkanders leden zyt,
 Neemt ook malkanders staat ter herten.
 Is hy verheugt, zyt ook verblyd.
 Is hy in druk, dat moet u smerten.

7.

Wat licht gy om malkanders leed?
 Het zelve kan u wedervaren.
 O denkt! dat God het ziet en weet.
 Hy zal u licht tot erger spaaren.

Mildheid.

TOON: *Heureux qui le champ de son Pere*

1.

Men wil wel breede riemen snyden
 Uit 's anders huid:
 Maar zou men zelf dat moeten lyden,
 Dan scheid m' 'er uit.
 Men wil wel mild zyn in het geven
 Uit 's anders zak:
 Maar stond die van ons zelf daar neven,
 Men sloot ze strak.

2.

Op 's anders kost goed çier te maken,
 Is veeler zin:
 Maar zoud' het eigen buidel raken,
 Dan krimpt men in.
 Zo veel zal 't zyn, en 't myn verschillen.
 Wat vraagt m' 'er na,
 Of hy mag spaaren, of verspillen,
 Is 't ons geen schaê?

3.

Maar dat 's verdorven eigenliefde.
 Die zorgt alleen
 Voor eigen voordeel, al ontriefde
 Zy dus 't gemeen,
 En schoon het was met 's naasten schaade.

Wat raakt dat haar?
 Neen: zoekt zyn goed, en hoed zyn quaade,
 Of 't uwe waar'.

Vriendschap.

TOON: *Petit Bourdeaux.*
 Of *Dichter, dic de blinde wereld, enz.*

1.

Draagt uw' vriend eens zacht tot Romen,
 Zet hem daar eens onzacht neêr:
 't Word u qualyk afgenomen.
 Weg is al uw dank en eer.
 Dienst en vriendschap veeler jaaren
 Gaat wel in een uur te niet.
 Die de beste vrienden waren,
 Worden vyand, als men ziet.

2.

Als de vriendschap is genoten,
 Word die daad niet meer gedacht.
 't Is wel meest gemeen by Grooten,
 Dat men kleiner dienst niet acht.
 't Is, als hadden die verplichting
 Om hen steeds ten dienst te staan:
 En tot loon van hun verrichting,
 Ziet men met den nek hen aan.

3.

Die dan menschen wil behagen,
 Door wat goed is in hun oog,
 Zal het dikwyls zich beklagen,
 Als verwachting hem bedroog.
 Door maar eenmaal mis te treden,

Breekt de vriendschap wel den hals:
 Maar dat zyn geen vrienden zeden,
 En die vriendschap was dan vals.

4.

Mint uw' vriend met zyn gebreken,
 Schoon gy dat daarom niet doet.
 Mist hy in zyn doen of spreken,
 Komt zyn zwakheid te gemoet'.
 Nimmermeer moet gy vergeten
 Dienst, dien iemand aan u deê.
 Maar de seilen uit te meeten,
 Breekt de vriendschap en den vreê.

Dankbaarheid.

TOON: *Hoe lig ik hier in deez' elende.*

1.

Doet iemand wel aan bedelaaren,
 Hy word met ongediert' beloont:
 En gaat men 't zwyn van modder klaaren,
 't Is drek, waar door het dank betoont.
 Wy moeten dan wel overwegen,
 Aan wien wy dienst en vriendschap plegen.

2.

Ondankb're zyn geen vriendschap waardig,
 En 't is verloren, wat men doet.
 O dies onthoud men haar rechtvaardig,
 Aan die ze stoot als met den voet;
 Ja! die in plaats van dankbaar melden,
 Het goed met quaad wel zal vergelden.

3.

O niets kan meer tot weldoen noopen,
 Dan dat men iemand dankbaar ziet,

Al kan men geen vergelding hopen,
 Als maar erkentenis geschied,
 Dan zal de wil voor daad behagen,
 Aan die het hert volvaardig zagen.

4.

Geeft God geen reden om te klagen,
 Die ons zo mild heeft welgedaan,
 Als gy u zoud ondankbaar dragen.
 Dit zou dien stroom doen stille staan.
 Al wat hy weêr van ons begeerde,
 Is, dat men hem met dank vereerde.

Aapengreep.

TOON: *Schoon bloemgewas, en edel kruid.*

1.

Het aapje krabt met katjes poot
 Kastanjes uit het vier.
 Brand het zich; 't aapje lyd geen nood,
 En maakt 'er meê goed çier.

2.

Dus word het aapje nageaapt.
 Weet iemand maar een kat,
 Met welker poot hy na zich schraapt.
 Schreeuwt die, wat raakt hem dat?

3.

Hy hinkt niet aan een anders zeer,
 Of voelt geen anders smert,
 En heeft met anders leed geen deer,
 Zo 't hem niet schaad'lyk werd.

4.

Men waagt'er licht een ander aan.
 Hy, die het heir gebod,

Doet and're naar de bresse gaan,
En houd zich buiten schoot.

5.

Ziet toe, of niet een aap uw' hand
Gebruiken wil tot poot.
Leent gy hem die, 't is onverstand.
Hy laat u in den nood.

6.

En klaagt men dan zyn ongeval
Aan hem, om wien men 't leê:
De troost, dien hy u geven zal,
Is, 'k moei my daar niet meê.

7.

Het geen gy wilt, dat u geschied
Van and'ren, doet hen dat,
Gelyk de Heiland ons gebied.
't Is al daar in vervat.

Raaden.

TOON: *Reveille vous.*

1.

't Is goed een goeden raad te vinden,
Maar 't komt op 't uit te voeren aan.
Wie zal de kat de bel aanbinden?
Wat muizen zullen dat bestaan?

2.

Wat kunnen zulke raaden baaten,
Hoe wys, hoe wel beraamt in schyn,
Als men die onverzocht moet laten:
Wyl niemand durft de daader zyn.

3.

Gy weet wel midd'len voor te dragen:

Maar schuift den last op 's naasten bult,
 En wilt uw' huid daar niet aan wagen.
 Mislukt het, 't zal zyn 's anders schuld.

4.

Gy woud van ver wel staan bekyken,
 Wat uitslag doch uw raad genoot;
 Mits dat gy 't onweêr kont ontwyken,
 En veilig blyven buiten schoot.

5.

Hoor raader, mag ik ook eens raaden,
 Ik raade, dat gy voor moogt gaan,
 Om aan te wyzen zulke paden,
 Als gy wilt and'ren in doen slaan.

Verzorgen.

TOON: *Pekelharing.*

1.

Het hembd is nader dan de rok;
 Doch beide gaat u aan.
 Indien men u den rok uittrok,
 Gy zoud in 't hembde staan.
 O zorg voor 't een en 't ander dan,
 Zo gaan de zaaken recht,
 Vermits men 't bei niet missen kan;
 Of anders staat het slecht.

2.

Bedenkt dit, die voor 't naast alleen
 Wilt zorgen; maar gy zend
 Wat verder is, wel van u heên,
 Wyl gy uw' plicht niet kent.
 Uw evenmensche raakt u meê,
 En is uw vleesch en bloed.

Gy moest ook voelen 't geen by leê:
Dat liefde werken moet.

3.

Ben ik myn broeders hoeder dan?
Was Kains booze taal.
Ja. Yder zy 't, zo veel hy kan.
Dat past ons altemaal.
O zegt nooit: wat gaat ons dat aan?
Ziet voor u zelve toe:
Daar Judas meê moest heenen gaan;
Maar troosteloos te moê.

4.

'k Erken wel, dat verbindenis
En liefde trappen heeft:
Maar zo, dat ook verplichting is,
Tot yder mensch, die leeft,
Hoewel hy ons een vyand waar'.
God zelve gaat dus voor:
O volgden wy dat voorbeeld naar!
Dan hield men 't rechte spoor.

Beraaden.

TOON: *Bell' Iris.*

1.

Voorgedaan, en na bedacht,
Kost aan menig bitt're traanen,
Als het uitvalt tegen waanen,
Buiten gis, en onverwacht.
Maar hy handelt onbezonnen,
Die geen overlegging maakt.
Beter was iets nooit begonnen,
Dan met schande dat gestaakt.

2.

O verzint, eer gy begint.
 Wysheid is, zich wel beraaden:
 Dat te laten, zal u schaaden:
 't Geen zo menig ondervind,
 Die dat vruchteloos beklagen,
 Als men 't niet verbet'ren kan,
 Maar de schaad' en schand moet dragen.
 Yder wachte zich hier van.

3.

Dacht men op het eind' altoos,
 En wat midd'len daar toe strekken:
 't Zou wel zeker ons opwekken,
 Op dat men de beste koos,
 Na voorzichtig overwegen
 Van wat daar toe noodig is.
 Dan verkrygt men 's Heeren zegen,
 En die maakt ons heil gewis.

Wegen.

TOON: *Reveille vous. Of de tien Geboden.*

1.

Hy, die geen steegen kent voor straten,
 Dwaalt menigmaal wel buiten 't spoor.
 Die t' onderscheiden, zal u baaten:
 Daar menig 't rechte pad verloor.

2.

Gy kont wel in een slop geraken,
 Van waar men uit- noch doorgang vind.
 't Moet onbezuïden loop doen staaken.
 Verzint dan wel, eer gy begint.

3.

Is 't al te nauw om door te dringen,
 Zo prangt u zelven daar niet in.
 Kont gy een gracht niet overspringen,
 Zo stelt het dat heen uit uw' zin.

4.

O 't baat niet met zyn kop te loopen,
 Gelyk een bok, aan wand of muur.
 De rechte straaten vind men open.
 Die missen, staat aan menig duur.

5.

Doch 't zy, het straaten zyn, of steegen,
 O houd altyd de rechte baan,
 En kiest doch nooit verkeerde wegen.
 In 't midden zult gy veiligst gaan.

6.

Die wil een nieuwen weg ontdekken,
 Hy doet wel een verloren tocht,
 En geeft dus stoffe tot begekken:
 Best word betreden spoor gezocht.

Voorbarigheid.

TOON: *Wat mag Gossen doch beginnen.*

1.

Al te vroeg van 't nest te vliegen,
 Eer de vogel vliegen kan,
 Zal hem tot zyn schaê bedriegen,
 En hy heeft berouw daar van.
 Wacht, tot dat het tyd is dan,
 Eer gy het gaat wagen.
 Is uw vlerk wel zo sterk,
 Dat zy u kan dragen?

2.

Die voorbarig gaat beginnen,
't Geen zyn kracht te boven gaat,
Zal zich deerlyk licht verzinnen,
En bedryft een dwaaze daad.
O hier past een ryp beraad.
Niemand zy vermeten.
Yder moet, eer hy 't doet,
Zyne krachten weten.

3.

Die te zwaar een last wil dragen,
Ploft wel met den neus in 't zand.
Met een koe een haas te jagen,
Is een werk van onverstand.
Geef u niet te ver van land,
Zo gy niet kont zwemmen.
Licht te laat hoort gy raad,
Als gy 't niet kont stremmen.

4.

't Zal tot schand' en schaê verstrekken,
Laat gy 't reeds begonnen staan.
Yder zal dat werk begekken,
't Geen aldus blyft ongedaan.
Leert dan 't werk te deeg verstaan,
Wilt gy 't onderwinden.
Blyft in 't nest, 't is u best,
Wie dat niet mogt vinden.

Krachtwikking.

TOON: *Wilhelmus van Nassouwe.*

1.

't Zyn spottelyke dingen,
Te poogen boven kracht.

Die al te ver wil springen,
 Plost midden in de gracht.
 Gy moet de wydte weten,
 Eer gy het springen waagt,
 En van uw dwaaswermeten
 De schaad' en schande draagt.

2.

Men overgaapt geen oven,
 Al scheurde men den mond.
 En wilt gy 't niet geloven:
 Kom, gaap zo veel gy kont.
 Wilt gy de Maan bep
 Gy reikt al veel te kort.
 Moet vaak uw gissen missen,
 Denk, dat het aan u schort.

3.

Hebt gy maar naantjes voeten,
 U past geen reuzenschoen.
 Die enden eeten moeten,
 Voor hen is geen kapoen.
 Ziet, wat gy uit kont voeren,
 En wat uw beurs vermag.
 Het past straks niet aan boeren,
 Wat men in Adel zag.

4.

Ei dan! beproeft uw' vlerken,
 Eer gy de vlucht begint.
 Gy moet op 't einde merken,
 Eer gy iets onderwind.
 Gy moet uw' schouders wikken,
 Eer gy iets ondergaat,
 En werk naar krachten schikken;
 Of gy bederft uw' staat.

Vruchteloosheid.

TOON: *Schoon bloemgewas, en edel kruid.*

1.

Wat baat het vruchteloos gepoogt,
Met ingespannen kracht,
Wanneer het geen men dus beoogt,
Vergeefs zou zyn gewacht.

2.

Te ploegen op een rotssteenkorst,
't Gezaai in oeverzand,
Of word van iemand hooi gedorst:
Dit toont maar onverstand.

3.

Geef 't heilige den honden niet:
Hun braakzel maakte 't vuil.
't Veroorzaakt maar, als dat geschied,
Weërbassen en gehuil.

4.

O smyt geen paarlen voor een zwyn:
Strooit daar geen roozen voor.
Uw loon zou drek en modder zyn.
Uw moeite was te loor.

5.

Verspilt doch geen verstandig woord
Voor d'ooren van een zot:
Uw wysheid wierd dan niet gehoord;
Maar gy noch toe bespot.

6.

Een ketter, die hardnekkig twist,
Is uw gesprek niet waard.
Dan wierd maar moeit' en tyd verquist,
En gantsch geen vrucht gebaart.

7.

Een wrev'lig zondaar haat en smaad,
 Wie zynen plicht betracht.
 Die hem uit liefd' bestraft, en raad,
 Word wel met schimp belacht.

8.

Maar als hy, die verstand heeft, zwygt,
 Dan is 't een booze tyd.
 Als God ook geen gehoor en krygt,
 Dan is zyn straf niet wyd.

9.

Besteed uw' arbeid niet, of geld,
 Aan 't geene niet verzaad;
 Op dat geen naberouw u quelt,
 Wanneer het is te laat.

Ongewilligheid.

TOON: *O Heere Jezus, wat vertrekt.*

1.

Wat baat een kaars, wat baat een bril,
 Wanneer een uil niet zien en wil?
 Zal 't spreekwoord ons gewagen.
 Geen jager vangt een haas ten dis,
 Wanneer zyn hond onwillig is,
 Om in het veld te jagen.

2.

En stopt een adderslang het oor,
 Belezers krygen geen gehoor,
 Wat arbeid zy verspillen.
 Men dwingt geen wil; maar wel een daad:
 't Geen waarheid is in goed en quaad.
 Zo veel vermag het willen.

3.

Wat iemand wil, dat valt hem licht:
 Maar word iets tegen wil verricht,
 Terstond is hy dat moede.
 Al wat men tegen willen dwingt,
 En met geweld dus overdringt,
 Valt zelden uit ten goede.

4.

Heer! geef het willen toch aan my:
 Dat ik tot werken willig zy:
 Het zal my dan verlusten.
 'k Zal vrolyk doen, wat gy gebied,
 Ontbreekt aan my het willen niet,
 En van myn werk dan rusten.

Onspoedige spoed.

TOON: *Wanneer Gods Geest de ziel bewerkt.*

1.

Verhaaste spoed is zelden goed.
 Dus blykt al menigmaalen,
 Dat die geen voor- maar nadeel doet,
 En 't spoeden wel doet draalen.
 Voorzichtigheid verzelt dat niet,
 Wat overhaastende geschied.

2.

Hy tuimelt hol wel over bol,
 Die al te ras wil loopen.
 Hy brengt het paard wel op den hol,
 Die 't al te zeer zal noopen.
 Te haastig baart veel ongevals:
 Want al te ras die brak den hals.

3.

Die 't werrekluwen al te ras
 Wil los doen en ontwinden,
 Die maakt het slimmer, dan het was,
 En zal meer moeite vinden,
 Vermits hy vaster trekt in een,
 't Geen eerst noch wel ontvlechtbaar scheen.

4.

Wel! spoed dan langzaam, zyt gy wys,
 Voorzichtig, wel beraaden.
 Dat spoeden heeft by wyzen prys,
 En zal nooit iemand schaaden.
 Wie dus met vaste treden spoed,
 Dat spoeden is hem altyd goed.

Te vroeg.

TOON: *Voi tu mes agneaux Lisette.*
 Of met twee verssen: *Petit Bourdeaux.*

1.

Die de beerenhuid verkoopen,
 Eer dat beest gevangen is,
 Feilen dikwils in hun hopen,
 En hun rekening is mis.

2.

Roept niet, hei! of zyt eerst over:
 Mog'lyk quam 'er wel belet.
 Op de kusl komt wel een roover:
 En men vischt wel achter 't net.

3.

Niemand moet ook zegepraalen,
 Voor het einde van den stryd.

't Lot verkeert al menigmaalen,
En de waanwinst raakt men quyt.

4.

Die zich al te vroeg verblyden,
Komen vaak bedrogen uit,
En zy moeten zich gelyden
Slechts met slagen, voor een buit.

Telaat.

TOON: *Bergamasco.*

1.

O 't is te laat den put gevult,
Is 't kalf daar in verzoopen.
Dan is het des verzuimers schuld,
Die 't moet met schaê bekoopen.

2.

Was dat voor heên by tyds geschied,
't Verlies was voorgekomen:
Maar ô nu baat het dempen niet.
Te laat is 't ondernomen.

3.

Te laat is 't, dat men 't deurtje sluit,
Vloog 't vogeltje te vooren,
Toen 't open wierd gelaten, uit.
Dat sluiten is verloren.

4.

Wat te zeggen: Die noch schoot!
Is reeds de vyand heenen.
Men spilt vergeefs dan kruid en lood,
En moest dat doen met eenen.

5.

Te laat is, de gelegenheid

Van acht'ren na te grypen.
 't Verzuimen word vergeefs beschreit.
 Het rotten volgt na 't rypen.

6.

Besteed dan tydig zorg en vlyt,
 Om onheil te verhoeden:
 Want zo gy dus voorzichtig zyt,
 De vrucht zal 't werk vergoeden.

7.

Past dit in borgerlyk bedryf,
 Veel meer in zielen-zaaken.
 O dat men op zyn hoede blyf,
 Om voor haar heil te waken!

Te veel zevens.

TOON: *Schoon bloemgewas, en edel kruid.*

1.

Hy, die twee haazen zevens jaagt,
 Die vangt ze geen van tveen.
 Hy word bespot, en niet beklaagt.
 Genoegt u dan met een.

2.

Die al te veel omgrypen zal,
 Houd wel een leêge hand,
 En krygt voor 't al wel niemendal,
 Uit hebziek onverstand.

3.

O gaap dan nimmer al te wyd:
 Of gy verstuikt uw' mond,
 Waar door gy dan belachlyk zyt,
 Aan die u dus bevond.

4.

Het oog is grooter, dan de buik,
 Gelyk het spreekwoord meld.
 Men hoeft maar weinig tot gebruik.
 Men eet of drinkt geen geld.

5.

Zyt met het maatig dan te vreên,
 Te groot een brok verstikt.
 Met schaamte druipt gy ledig heên,
 Als gy hebt mis gemikt.

Genoeg.

TOON: *Voi tu mes agneaux Lisette.*

1.

Kleine vogeltjes die maken
 Kleine nestjes, als men zegt.
 Past dit ook op and're zaaken.
 Die 't behertigt, handelt recht.

2.

Had een musje zwaanenvèèren,
 't Was verlegen met dien last:
 Had een naantje reuzenkleêren,
 Niet een stuk was, dat het past.

3.

Tot verblyf van adelaaren,
 Is van doen een arends nest:
 Maar voor die maar uilen waren,
 Is een uilennest het best.

4.

Kled'ren, die aan 't lichaam voegen,
 Zyn tot çierzel en gemak.

Laat genoeg u vergenoegen.
 't Is genoeg, daar niet ontbrak.

5.

Zyt met weinig dan te vreden,
 Als het uw' behoeft' voldoet,
 Tegen nut en tegen reden
 Zoekt men overtollig goed.

6.

Wilt gy wys zyn, schikt uw' teering,
 En het voeren van uw' staat,
 Naar de winste van uw' neering.
 Veiligst is de middelmaat.

7.

Menig zyn 'er, die beklagen
 't Geen te breed was aangeleit,
 Daar zy schaad' en schand van dragen.
 't Zy tot yders les gezeit.

Ondernemen.

TOON: *Hansje sneed enz.*

1.

Die waagt, die wint,
 Die zoekt, die vind.
 Die midd'len moet men plegen.
 Een ryp verstand,
 Een noeste hand,
 Erlangt des Heeren zegen.

2.

Maar wie uw' tyd
 In leêgheid slyt,
 O gy hebt niet te hoopen,
 Dat met niets doen

't Gebraaden hoen
U in den mond zal loopen.

3.

Hy handelt dwaas,
Spaart iemand 't aas,
En meent hy visch te vangen.
Verzorgt den haak:
Dan zal 'er vaak
Een baars aan blyven hangen.

4.

De heng'laar hoopt,
Als 't vischje noopt;
Maar moet 'er dan op passen:
Want zo hy slaapt,
Of kykt en gaapt,
Hy zal het niet verrassen.

5.

Past op uw stuk,
Dan komt geluk,
Wel als men 't niet verwachtte:
En gy alleen
Gaat daar meê heên,
Schoon men uw hoop' belachtte.

6.

Maar mensch! u baat
Geen schat noch staat,
Dan in Gods gunst verkregen.
Zoek die dan meest.
Bid, dat zyn Geest
U leid in zyne wegen.

Winste.

TOON: *O zalig, heilig Bethlehem.*

1.

Hy, die een braaven kabeljauw
 Weet met een spieringje te vangen,
 Die reppe dan zyn handen gauw.
 Dus zal hy groote winst erlangen.

2.

Maar menig vischt, die niet en vangt.
 De visschen booren door de maazen,
 Waar door hy dus geen winst erlangt.
 Vergeefs zyn ook zyn spiering-aazen.

3.

't Geluk doet dikwyls meêr dan vlyt
 En konst, wanneer men 't maar kan treffen.
 Doch past op middel en op tyd.
 De wysheid leert dit recht beseffen.

4.

Het zy het dan gelukt, of niet,
 Is 't uwe volgens plicht bedreven:
 O die op Gods bestiering ziet,
 Zal hem de zaak voort overgeven.

5.

En word wel groote winst gedaan,
 Door weinig kosten te besteden:
 Legt die tot Hemelwinst doch aan.
 God gunt u daar toe noch een heden.

't Gewisse.TOON: *Reveille vous.***1.**

Een vogel in de hand is beter,
 Dan tien, die zweven door de lucht,
 Daar meê verzadigt zich geen eeter.
 Men braad geen sneppen in de vlucht.

2.

Die dorst heeft, koos een wissel beker,
 In plaats van een onwisse ton:
 Want beter is het mind're zeker,
 Dan 't meerd're dat, ons missen kon.

3.

Zyt met 't gewisse min, te vreden.
 De hond, die naar een schaduw hapt
 Om grooter brok, heeft wel geleden,
 Dat hem het geen hy had, ontsnapt.

4.

Wat gaat gy luchtkasteelen bouwen,
 Met muizennesten in uw hoofd?
 Van 't geen uw oog nooit zal aanschouwen,
 Schoon g'u wat groots daar van belooft?

5.

Maar zou men noch niet liever kiezen
 Het veel en groot, voor 't klein en slecht,
 't Geen wy nooit krygen, of verliezen,
 Wat vlyt m' 'er aan te koste legt?

6.

't Gaat dus met d'ondermaansche dingen,
 Die zyn gering en ongewis,
 Daar 't goed van 's Hemels gunstelingen
 Onfeilbaar en bestendig is.

7.

Hoe kan de Duivel dan verblinden
 Die 't ongewis voor 't zeker kiest:
 Waar door de drom der aardsgezinden
 't Wis groot om 't onwis klein verliest?

Al of wat.

TOON: *Reveille vous.*

1.

Een ei, dat half is, moet men kiezen
 In stede van een leêgen dop.
 Veel eer dan alles te verliezen,
 Verzamelt toch de brokken op.

2.

Zo gy uw pap hebt omgesmeten,
 O scheidt weêr op, zo veel gy kont.
 Men kan 'er dan noch iets van eeten.
 't Is anders al voor kat of hond.

3.

Indien het paard u is ontlopen:
 O gooit den toom niet achter aan:
 Want moet gy ooit een paard weêr koopen,
 Een toom zal ook op prys u staan.

4.

O tusschen 't al, en niet met allen,
 Is iets, 't zy 't weinig is, of veel.
 Kan 't al u niet te beurte vallen,
 Zo vergenoegt u met een deel.

5.

Houd gy het kleine niet te raade,
 Gy zyt het groote dan niet waard,

En ondervind dan wel te spade,
Hoe dienstig 't kleintje was gespaart.

6.

Zyt wyzer dan die kind'ren plegen,
Die 't alles werpen uit de hand,
Wanneer zy hunnen wil niet kregen.
Maar dat 's een blyk van onverstand.

Arbeid.

TOON: *Jeune coeur laissez vous prendre.*

1.

Die de kerne graag zou smaaken,
Moet de nootenschelp eerst kraaken;
Of geen pit is voor zyn tand.
Past dat ook op and're zaaken,
't Zy dan 't voorwerp van 't verstand,
Of de vrucht van mond, of hand.

2.

Wil de kat haar' poot niet doopen
In het nat; zy moet niet hopen
Op het vangen van den vis,
Schoon zy om den kant mogt loopen:
Wyl de vis in 't water is,
En daar buiten vist men mis.

3.

Die geen arbeid wil besteden,
Krygt hy niet, het steunt op reden.
Tot verwerping van het zoet,
Moet het zuur ook zyn geleden.
't Goed, daar men geen moeit' om doet,
Loopt al zelden te gemoet.

4.

't Spreek woord is dus niet onaardig.
 Wakker dan! en rept u vaardig,
 Eer gelegenheid ontschiet.
 Nutte dingen zyn dat waardig,
 Dat geen arbeid ons verdriet,
 Als m' 'er vruchten van geniet.

Gemakkelykheid.

TOON: *Trompen en Trompetten.*

1.

Het allergrootst genoeg
 In 't ondermaansch vermaak,
 Is, als men na veel zwoegen
 En arbeid krygt de zaak,
 Die onzen lust ontstak.
 Die moeit' en 't ongemak
 Geven waarde:
 Die men spaarde,
 Kreeg men 't strak.

2.

Al word een haas gevonden,
 Daar hy op 't leger lag:
 De jager, met zyn honden,
 Op dat hy loopen zag,
 Vangt hem niet in zyn rust,
 Maar schoon van werk bewust,
 Wil met loopen
 Ook bekoopen
 Zynen lust.

3.

Een Vryster, aanstonds vaardig,
 Zo ras men 't jawoord vraagt,

Acht menig niet zo waardig,
 Als die zich weig'rig draagt,
 Al was 't haar meening niet,
 Schoon zy zich dus geliet:
 't Is de mode,
 Daar men noode
 Feil in ziet.

4.

Dit is by my geen waarheid,
 Die kost noch moeite schat
 Voor blyk van meerder raarheid,
 Of goedheid, die bevat
 Verlostings grooter stof:
 O 't geen men licht aantrof,
 Maar dat goed is,
 En dat zoet is,
 Geef ik lof.

Hongersauce.

TOON: *Prins Robberts mars.*

1.

De hongersaus is allerbest,
 Waar de spys behaagt.
 Al was die schoon niet zeer gemest:
 O dat vergoed de graagt.
 Zy is het, die de tanden wet,
 Zo dat een hong'rig man
 Die in een drooge korst wel zet,
 En eet 'er hartig van.

2.

Ei vraagt eens aan een arbeidsgast,
 Of landman by den ploeg,

Of hy niet liever eet, dan vast?
 't Is zelden hem te vroeg.
 Geen rykaard smult zo smaakelyk
 Van 't lekkerste gebraad,
 Als zulken, tot gezondheids blyk,
 Geringe kost verzaad.

3.

Wanneer 'er deze saus ontbreekt,
 Dan is de maag in 't slot,
 Zo dat wel haast de walge steekt
 Van 't beste van den pot.
 Zy maakt ook raauwe boonen zoet,
 Gelyk het spreekwoord leert,
 Zo dat de spyze smaakt en voed,
 En haar de maag begeert.

4.

Hoe komt het, dat men goede spys
 Met lange tanden knaauwt,
 En kieskaauwt, zonder smaak, en vys?
 De honger is verflaauwt.
 Die trekt straks uit den lekkertand,
 By wien zy dien ook vond,
 En maakt het tot een lekkerland,
 Al waar te schaffen stond.

5.

Gy brengt wel spyzen op den dis:
 Maar zet 'er honger by,
 O kok! of smaak ontbreekt 'er wis,
 Aan al die lekkerny.
 Dan baat geen suiker, noch geen kruid,
 Geen mostaart, geen citroen,
 Geen kappers, noch geen steurenkuit,
 Al is het op den noen.

6.

Die hongersaus word best bereid
 Door werken, en door zweet:
 Terwyl de leuye ledigheid
 Meest zonder honger eet.
 De kiezigheid was niet zo groot,
 Zo honger was in 't woud.
 Geen taart en smaakt dan als wat brood,
 Slechts met een weinig zout.

Verandering.

TOON: *Hansje sneed enz.*

1.

De wyn op melk
 Is goed voor elk.
 O dat valt licht te leeren.
 Maar melk op wyn,
 Dat is venyn,
 En niemand zal 't begeeren.

2.

O gy die bent
 Aan wyn gewent,
 Hoe zal u dat behagen,
 Als voor dien wyn
 Slechts melk zal zyn
 Het vulsel van uw' maagen?

3.

Die over gaat
 Tot meerder staat,
 Vind daar in zyn genoegen:
 Maar 't valt wel hard,

Door nood benart,
Naar 't mind're zich te voegen.

4.

Trekt tot besluit
Den wyntand uit.
Leert wyn door melk bespaaren.
Die spaarzaamheid,
En goed beleid
Drinkt wyn in ouder jaaren.

5.

Die beide wil,
En staatverschil
Hier door niet ondervinden:
De Heiland bied
Die beid' om niet,
En toeft daar meê zyn vrinden.

Verteeren.

TOON: *O Kersnacht.*

1.

Het spreekwoord geeft een nutte leering:
O stelt uw teering naar uw neering:
O 't is eerlang met u gedaan,
Wie met zyn beurs niet gaat te raade,
Voorzeker die bevind te spaade,
Hoe slecht zyn zaaken daar door staan.

2.

O voert uw schip te groote zeilen,
Gy zult 'er ras den grond meê peilen.
Maar is het alles naar de maat,
Dan zal het wel en spoedig vaaren.

Dus zult gy lyf en goed bewaren;
Daar 't anders al verloren gaat.

3.

't Is dwaas, wat groots te willen schynen,
En dus zich zelven t' ondermynen,
 Zo dat men haast ter neder stort.
O gy die menschen wilt bedriegen,
Gy zult ook dus uw beurs beliegen,
 En komt in 't einde dan te kort.

4.

Zou zich een zwakke duif begeven
In vlucht den arend na te streven?
 Zy houde zich doch by den grond;
Of anders wierd zy wel verslonden,
Van vogels, die haar boven vonden,
 Wanneer die vlucht te dier haar stond.

5.

O laat u dit toch wysheid leeren,
Gy die den adel wilt braveeren,
 En uitgeeft meerder dan gy wint.
Dat zal u bankeroet doen spelen,
Of met een leêgen buidel deelen.
 Gaaf, leeft dan, kont gy, van den wint.

Spaaren en duuren.

TOON: *'s Morgens in 't kriekje enz.*

1.

Spaaren en duuren zyn goede gebuuren,
 En wonen t' zamen onder 't zelve dak.
D'eene kan zonder den and'ren niet duuren.
 Houd spaaren op, ook duuren eindigt strak.
Vergeefs word dat niet duuren kan, gespaart:

En spaart men niet, word duuren niets bewaart.
 Is spaaren weg, dat duuren ook vertrekk'.
 Dan is 'er plaats voor missen en gebrek.

2.

Zal iets dan duuren, men moet het ook spaaren.
 't Verquisten is daar om van geenen duur.
 't Geen gy wilt houden, gy moet het bewaren.
 Wat spaart een leêge ton, of yd'le schuur?
 Gewislyk hy, die van geen spaaren weet,
 Die kent ook niet de stad, die Duuren heet:
 Want beide liggen zy in een gewest.
 Die 't een by 't ander voegt, doet allerbest.

3.

Wist men het kunstje, dat zonder het spaaren
 Het Duuren duuren wou; 't was veeler zin;
 Daar nu de ton en de buidel ervaren,
 Spaart men die niet, zo duurt 'er ook niets in.
 Wel spaart dan, en gebruikt ook op zyn tyd.
 't Geen wel gebruikt word, is men dus niet quyt,
 Vermits de vrucht daar van dan duuren zal.
 En zonder dat, baat spaaren niet met al.

Reisbroeders.

TOON: *Godlyk gezag, dat de stoutste doet beven.*

1.

Lekker en Leui, bei te zamen gespannen,
 Trekken den wagen vol schotels en kannen,
 Niet naar Gelukstad: maar naar Sint Reinuit.
 Quistig en Zuinig die passen ook t' zamen,
 Die al zo spoedig in 't Gasthuis ook quamen.
 Zy t' zamen zyn al vracht voor Kalis schuit.

2.

't Wyl daar de Buik aan het roer is gezeten,
 Praat men in 't schip maar van drinken en eeten,
 En zeilt voor wind en stroom gestadig voort.
 Tuisschers, en spelers, en hunne gezellen,
 Met die men meer van die borsten kan tellen:
 Zy maken fraai gezelschap binnen 't boord.

3.

Op dat het schip doch niet laat aan zou landen,
 Slaan zy aan riemen en boomen de handen,
 En helpen dus zich zelf, en and're meê.
 Zy die belust zyn om mede te vaaren,
 Laat ze niet werken, noch zorgen, noch spaaren.
 O maakt u vaardig; 't klokje luid alreê.

4.

Laat ze dan vaaren, die derwaards willen,
 En 't geen zy hebben, verzuimen of spillen:
 Het geen 'er volgt, is voor hun rekening,
 Zyt gy doch vlytig en zuinig; dan zullen
 Zy, die nu spelen, en queelen, en smullen,
 Zyn tot Reinuit, als 't t'huis naar wensch u ging.

Roeyen.

TOON: *Windeke, daar het bos af dritt.*

1.

Iemand, die onder 't zeiltje roeit,
 Raakt dus voort met weinig moeit'.
 't Zal vermoeyen,
 Moet men roeyen
 Tegen stroom, en tegen wind,
 Daar men dan vry wat werk aan vind.

2.

Hebt gy een zeiltje, zet dat by:
 Maar ook neem de riemen vry,
 En de boomen:
 Want daar komen
 Tegenwinden wel, en vloed,
 Als u het zeil geen voordeel doet.

3.

Hebt ge dan 't roeyen wel geleert:
 Schoon gy hulp van 't zeil ontbeert,
 Door uw' handen
 Zult gy landen
 Aan de kust, waar naar gy streeft,
 Schoon gy 'er met het ty niet dreeft.

Quaad voorteken.

TOON: *Reveille vous.*

1.

De vogeltjes, die vroeg zo zongen,
 Hen eet de kat wel op den dag.
 Dus eindigt lachen in geklag
 By menig, die zo dertel sprongen,

2.

Des morgens zal wel blydschap wezen.
 De zon vertoont een zoet gelaat;
 Maar eer die 's avonds onder gaat,
 Komt dikwyls quaad, 't geen zy niet vreezen.

3.

Draagt iemand zich als uitgelaten
 Door zot gelach, en dertelheid:
 Dan is de tyd, waar in hy schreit,
 Hem naast, hoe zeker zy ook zaten.

4.

O wee! die lacht: want gy zult weenen,
 Wel hier; maar meer in hellepyn,
 Daar nimmer weêr gelach zal zyn,
 En blydschap eeuwig is verdwenen.

5.

Maar ô die hier met traanen zaayen,
 Daar volgt een tyd, als God die al
 Eens van uw' oogen wisschen zal,
 En gy met vreugd zult vruchten maayen.

6.

Doch wilt gy u te recht verblyden,
 Verheugt u altoos in den Heer:
 Die blydschap eindigt nimmermeer,
 Maar is volmaakt na deze tyden.

Kermis.

TOON: *Als een uitgestorten Balsem.*

1.

't Zyn nu weêr de Kermisdagen,
 Daar de duivel in regeert,
 Die de wereld zo begeert,
 En die aan het vleesch behagen,
 Gaat het weder als te voor,
 't Gaat zo met de Kermis door.

2.

Ydelheid, brooddronkeden,
 Spel op koorden en tooneel,
 Danssen, springen, bas en veël,
 Zuipen, zwelgen, dert'le zeden,
 Gaan hun gang op 't oude spoor.
 't Gaat zo met de Kermis door.

3.

Wat al eeden, wat al liegen,
 Pleegt de kraamer dan aldaar,
 Om met opgesmukte waar'
 Eenig koopman te bedriegen,
 Geeft men aan zyn praot gehoor.
 't Gaat zo met de Kermis door.

4.

O wie kan het al verhaalen,
 Wat men op de Kermis doet?
 Meest al quaad, en weinig goed.
 Maar het einde zal 't betalen,
 Al verhard men hert en oor.
 't Gaat zo met de Kermis door.

5.

O wat vind men leêge zakken,
 Is de Kermistyd voorby!
 Buik en keel is in de ly,
 En zou menigmaal wel snakken
 Naar het geene ging te loor.
 't Gaat zo met de Kermis door.

6.

O bedenkt dit, Kermisgasten!
 't Kermis gaan komt duur te staan,
 Aan die zulke gangen gaan,
 Waar op Kermisslagen pasten.
 Zo men dan zyn ziel verloor,
 't Gaat zo met de Kermis door.

7.

Koopt van Jezus zyne waaren.
 Laat den duivel zynen kraam.
 Dat betaamt ons altezaam.
 Zo doen wyze handelaaren.

Zalig is, die dat verkoor.
Dan gaat recht de Kermis door.

't Malle paard.

TOON: *Psalm* 116.

1.

Men zegt, de man beryd' het malle paard.
Neen: 't paard word van den mallen man bereden:
Want wierd het paard beteugelt naar de reden,
Zyn gang wierd wel in 't rechte spoor bewaart.

2.

Liet menig 't paard zyn pad in stilheid gaan,
O! 't zou hem ter begeerde plaats wel dragen:
Maar nu hy dat bestiert naar zyn behagen,
Moet man en paard den doolweg t' zaâm inslaan.

3.

Zo gy niet vast in uwen zadel zit,
Gewis gy moogt geen driesten hengst beschryden,
Maar moet dan met een' ezel u gelyden
En valt gy, wyt uw' eigen' malheid dit.

4.

Vreest gy, licht schoot het paard eens door den toom,
Of 't nam wel eens den teugel op zyn tanden,
Dan zou myn neus in 't voetzand wis belanden.
Wel, ga te voet; dan blyft gy buiten schroom.

5.

Of op dat gy niet van te hoog en valt,
Volg, zo gy wilt, 't geen malle Jan u leerde,

Die moedig op een bezemstok braveerde.
Is 't kinderlyk; wel dwaazer word gemalt.

6.

Weest doch niet als een paard of ezeldier,
Gy wien God tot een reed'lyk mensch bootzeerde.
Volbreng het geen de waare Wysheid leerde:
En laat aan lust of drift geen zielbestier.

Narrensleeden.

TOON: *Mon Mari.*

1.

O wat ziet men ys en straat
Nu vol narresleden!
Volk van allerhande staat,
Komt met bellen vroeg en laat
Gereden, gereden, gereden.

2.

Wat gerammel en geraas,
Met koude neus en wangen,
Is 'er? elk wil wezen baas.
Wel was 't, wierd dus yder dwaas
Behangen, behangen, behangen.

3.

Doet die bellen van het paard,
En çiert daar meed' uw ooren
En uw kap, die zyn dat waard,
Dat men narren sleedevaart
Kan hooren, kan hooren, kan hooren.

4.

Ging men narren by malkaêr
In eene sleede stouwen:

Wat gerammel was dan daar?
 Doch waar kreeg men hout, om haar
 Te bouwen, te bouwen, te bouwen?

5.

Zit toch in geen narren sleê,
 Maar in een sleê van wyzen.
 Laat de bellen voor hem meê.
 Die al wat een sleênar deê
 Zal pryzen, zal pryzen, zal pryzen.

Molen.

TOON: *Iets moet ik u, Laura, vragen.*

1.

Wie een slag heeft van den molen,
 O dat doet zyn herssens doolen,
 Wyl een schroef is los geraakt:
 En dan word het licht verpeutert,
 Mits de kei geweldig leutert:
 't Geen het snyden noodig maakt.

2.

Hoort dit, kleinen, hoort dit grooten:
 Is uw hoofd noch niet gesloten,
 Komt den molen niet te dicht,
 Of gy kreegt den slag wel mede.
 Gy zyt na genoeg alreede.
 O 't genezen valt niet licht.

3.

Molentjes, die kind'ren dragen
 In de hand, zyn hun behagen:
 Menig draagt die in zyn hoofd,
 Die gelyk de weêrhaan draayen,

Al naar dat de winden waayen,
Lichter dan men 't wel gelooft.

4.

Veele zyn 'er, die ook maalen,
Maar geen pacht noch tol betalen.
Raakt hun molen door den vang,
Door te hevig om te loopen:
Wee hem, die dat moet bekoopen.
Want dan komt 'er brand eer lang.

Gekscheeren.

TOON: *Voi tu mes agneaux Lisette.*

1.

't Is al kunst den gek te scheeren,
't Zy aan knevels, of aan kin.
Gekken moeten 't gekken leeren.
Wyzen doen 't niet naar hun zin.

2.

'k Laat dat ambacht dan bedryven
Aan die gekkenscheerders zyn.
'k Wil uit hunnen winkel blyven,
Eer ik van hun gilde schyn.

3.

'k Wil niet, dat men gek te scheeren
Leeren zal aan mynen baard.
Laat ze zich tot gekken keeren:
Want die zyn die proeve waard.

4.

Denkt toch niet den gek te scheeren,
Als een wyze voor u is.
Wacht na gekken, die 't begeeren;
Of gy bleekt een gek gewis.

5.

't Gek te scheeren is de mode:
 Maar dat men dit iemand deê,
 Zien de wyze lieden noode.
 Hou dan 't scheermes in de scheê.

6.

Die den gek doch scheeren willen,
 't Staat hen aan dit scheerlied vry,
 Mits dat zy hun scheeren spillen
 Aan dit deuntje, niet aan my.

7.

Zegt gy: 't lykt wel gek te scheeren:
 Vrienden! ziet doch niet zo vys.
 'k Houd' uw baarden t'zaâm in eeren,
 'k Schoor u liever alle wys.

Kleed.

TOON: *O zalig, beilig, Bethlehem.*

1.

't Kleed maakt den man, de man het kleed.
 Wien komt meer eere toe van beiden?
 Geef z' aan de naalde dan, die weet
 Bei man en kleed zo te bereiden.

2.

Doch is dit waar, gelyk men zegt,
 Dat dus het kleed den man moet maken:
 Dan is het vulsel byster slecht.
 't Fatzoen ook minder dan het laken.

3.

Met zet dus in een kerssenboom
 Een man, gemaakt van enkel kleêren,

De spreek en exter tot een schroom:
Maar ô dat zal geen menschen keeren.

4.

De man is beter zonder kleet,
Als kleet, waar in geen man zou steken.
Is by den man het kleet ook meed',
Dan zal aan beide niets ontbreken.

Wat zeldzaams.

TOON: *Voi tu mes agneaux Lisette.*

1.

In twee slooten zevens loopen,
Is, of men zyn neus afbeet.
Doch dat is niet licht te hopen,
Noch te vreezen, als men weet.

2.

Lichter stak men bei zyn oogen
Uit: maar dat je 't wel verstaat,
Uit de venster, dat ze mogen
Zien, wie daar beneden gaat.

3.

Ja! men zou een hoofd eer steken
Door een vingerring van voor.
Wil het eenig hoofd weêr spreken,
Treff' uw pinkje dat daar door.

4.

't Land, daar oesters schelvis waren,
Is van zulke wond'ren vol.
't Heeft gehoord' oyevaêren,
Met vier pooten, ruig van wol.

5.

Houten schoorsteen, zilver yzer,
 Klinkt ook wonder in geluid.
 Zegt gy: noem die dingen wyzer:
 'k Druk hun eigen naamen uit.

Wel doen en vrolyk zyn.

TOON: *Als vooren.*

Of twee verssen: *Petit Bourdeaux.*

1.

Wel te doen, en vrolyk wezen,
 Is het beste, dat men vind.
 't Laatste word alleen geprezen
 Van die 't eerste niet bemint.

2.

Vrolykheid en weldoen scheiden,
 Is, van wie 't geschied, niet goed:
 Want zy lyden 't geen van beiden,
 Wyl dat zamen blyven moet.

3.

Wel te doen, en steeds te treuren,
 Is Gods goedheid niet tot eer'.
 't Past u 't hert dan op te beuren:
 En verblyd u in den Heer.

4.

Maar die vrolyk willen wezen
 Zonder weldoen, 't is gewis,
 Zyn zy blyde, dat na dezen
 Eeuwig droefheid voor hen is.

5.

't Welbewust en vrolyk herte
 Is als steeds een vreugdedis:
 Anders is in 't lachen smerte,
 Wyl het zich ten pynbank is.

6.

Voegt dat beide dan te zamen.
 Wel te doen, is aller plicht.
 Dan zal blydschap ook betaamen,
 Als dat eerst' is wel verricht.

Gedaan werk.

TOON: *O Kersnacht. Of Wallis.*

1.

't Is op 't gedaane werk goed rusten.
 Men mag zich dan daar in verlusten,
 Wanneer men ook de vrucht geniet.
 Dat einde zal het werk bekroonen,
 En God zal uit genaê beloonen,
 Wat naar zyn wil dus is geschied.

2.

Maar die zich al ter rust begeven,
 Voor dat hun werk noch is bedreven,
 Die ruste zal eens zyn gestoort.
 Word zonder werk de tyd versleten,
 Hy, die niet werkt, zal ook niet eeten:
 En ledigheid brengt armoê voort.

3.

O nooit zal iemand zich beklagen
 Zyn' tyd in welbesteede dagen;
 Maar hy gedenkt met vreugd' daar aan.
 En mogt het werk nu lastig wezen,

Te zoeter is de rust na dezen,
Wanneer de taak is afgedaan.

4.

Ei draagt den arbeid dan kloekmoedig,
Gy kind'ren Gods! schoon zwaar en bloedig,
Wyl hemelruste volgen zal.
O laat het u dan niet verdrieten:
Gy zult een zalig loon genieten,
Daar God zal wezen Al in al.

5.

'k Laat ook myn veder rust ontfangen,
Na 't dichten van zo veel Gezangen,
t' Zaaam meer dan duizend en noch vyf,
Als die van Salomon eens waren:
Schoon deze die niet evenaaren.
Dat hier dan 't werk voleindigt blyf.

Bladwyzer der zedenzangen.**A.**

LEUGEN EN WAARHEID.

Al is de leugen noch zo snel. 46

ONDERLINGE DIENST.

Als d'eene hand ook d'ander wast. 36

KYVEN.

Als 'er twee te zamen kyven. 33

GOEDHEID.

Al te goed is nabuurs gek. 40

NIET AL TE.

Al te scherp word schaardeg. 11

VOORBAARIGHEID.

Al te vroeg van 't nest te vliegen. 80

B.

BETROUWEN.

Betrouw de liên. 57

BEWAREN.

Beveelt gy aan een kat uw kas. 56

D.

UITSPANNING.

De boog, dien men te styf en lange spant. 1

SCHEERDERS.

D'een scheert het schaap, en d'ander 't 55
zwyn.

EIGENLOF.

De goede wyn behoeft geen krans. 19

HONGERSAUCE.

SNAPPERS .

De leêge vaten bommen meest. 28

BEHAGEN .

De menschen mogen my niet lyden. 47

EIGENBELANG .

Des eenen dood is 's anders brood. 71

QUAAD VOORTEEKEN .

De vogeltjes, die vroeg zo zongen. 104

VERANDERING .

De wyn op melk. 99

TE VROEG .

Die de beerenhuid verkoopen. 86

ARBEID .

Die de kerne graag zou smaaken. 95

NOEMEN .

Die een schop een schop wil heten. 24

EIGENHOOFDIGE .

Die gestadig anders wil. 38

BESCHEIDENHEID .

Die 't al begeeren zal. 39

ONDERNEMEN .

Die waagt, die wint. 90

DANKBAARHEID .

Doet iemand wel aan bedelaaren. 74

VRIENDSCHAP .

Draagt uwen vriend eens zacht tot
Romen. 73

HEEREN BOEKEN .

Duister zyn der Heeren Boeken. 12

E.

GERUCHTE.

Een goed of ook een quaad gerucht. 44

VERGELDING.

Eens had de vos de kraan te gast. 35

'TGEWISSE.

Een vogel in de hand is beter. 93

ZELFBEHAGEN.

Eigenliefd' en zelfbehagen, 18

AL OF WAT.

Een ei, dat half is, zal men kiezen. 94

G.

VOORGAAN.

Gelyk als d'ouden zongen. 65

SNORKERS.

Grootsprekers, snorkers, die zo pocht. 30

OMGANG.

Gy die kerssen eet met Heeren. 66

H.

HASPELS.

Haspels vlyen in geen zak. 37

SCHYNVRIENDEN.

Heet en koud uit eenen mond. 69

AAPENGREEP.

Het aapje krabt met katjes poot. 75

GEMAKKELYKHEID.

Het allergrootst genoeg. 96

VERZORGEN.

Het hembd is nader dan de rok. 77

VERTEEREN.

Het spreekwoord geeft een nutte leering. 100

DE SLIMSTE.

Hoe geleerder.	52
VERSCHILLIGHEID.	
Hoe komt het, dat een zelve zaak.	22

ONGELUKKIG GELUK.

Hoe slimmer boef, hoe meer geluk. 53

DICHTSTYL.

Hoogdravend volk, dat niets dan
donderdreunen. 2

WINST.

Hy, die een braaven kabeljau. 92

ZOEKING.

Hy, die een hond wil slaan. 68

WEGEN.

Hy, die geen steegen kent voor straaften. 79

TE VEEL ZEVEN.

Hy, die twee haazen zevens jaagt. 88

ZELFPLAAGE.

Hy, die wil and're jaagen 41

DREKSTRYD.

Hy, die wil vechten met een drek. 32

I.

VERMAAK.

In een hoekje. 13

KLEINE GROOTEN.

In 't donker land der blinden. 42

WAT ZELDZAAMS.

In twee slooten zevens loopen. 112

K.

KOOPEN.

Katten in een zak te koopen. 59

GENOEG.

Kleine vogeltjes, die maken.

89

L.

REISBROEDERS.

Lekker en leui bei t'zamen gespannen. 102

M.

DIEVEN.

Men laat de groote dieven loopen. 54

TUCHT.

Men poogt vergeefs een ouden stam. 63

MILDHEID.

Men wil wel breede riemen snyden. 72

WAARHEID.

Men zegt al lachende de waarheid enz. 25

VERWYTERS.

Men zegt, de pot en ketel keven. 31

'TMALLE PAARD.

Men zegt, de man beryd' het malle paard. 107

N.

BOEKLOT.

Naar dat de lezers zyn gezint. 3

SCHYN.

Niet al goud, wat blinkt in 't oog. 58

O.

DEUNTJES.

O d'oude deuntjes zyn de beste. 9

ELK ZYN MEUGE.

O schaft salade naar de lippen. 7

TE LAAT.

O 't is te laat den put gevult. 87

NARRESLEEDEN.

O wat ziet men ys en straat. 108

S.

BERISPING.

Schoenmaker, houd u by uw leest. 21

SMAAKEN.

Smaak en laat zich niet betwisten. 6

SPAAREN, EN DUUREN.

Spaaren en duuren zyn goede gebuuren. 101

T.

TUCHTMAATE.

Te geess'len met een vossenstaart. 64

HUWELYK.

't Geen Venus quam te zamen voegen. 60

BEQUAAMHEID.

't Is al geen timmerhout. 49

GEKSCHEEREN.

't Is al kunst den gek te scheeren. 110

RAADEN.

't Is goed een goeden raad te geven. 76

GEDAAN WERK.

't Is op 't gedaane werk goed rusten. 114

KORT LIED.

't Korte lied is haast gezongen. 10

KLEED.

't Kleed maakt den man, de man het kleed. 111

MAL MOERTJE, MAL KINDJE.

't Malle moêrtje, 't malle kindje. 61

ZO POT, ZO DEKZEL.

Tot eenen scheeven pot. 26

KERMIS .

't Zyn nu weêr de kermisdagen. 105

KRACHTWIKKING .

't Zyn spottelyke dingen. 81

V.

VEELPRAAT .

Veel geschreeuws, en weinig wol. 27

ONSPOEDIGE SPOED .

Verhaaste spoed is zelden goed. 85

BERAADEN .

Voor gedaan, en na bedacht. 78

W.

MONDSTOPPING .

Waar haalt men bry om yders mond enz. 45

PRYZEN EN LAAKEN .

Waar zal men aan een man geraken. 4

ONGEWILLIGHEID .

Wat baat een kaars, wat baat een bril. 84

VRUCHELOOSHEID .

Wat baat het vruchteloos gepoogt, 83

TOEGEVEN .

Water in zyn wyn te mengen. 67

ZINLYKHEID .

Wat is yder opgenomen. 17

AARD .

Wat van katten komt, wil muizen. 48

WEL DOEN, EN VROLYK ZYN.

Wel te doen, en vrolyk wezen.	113
MOLEN.	
Wie een slag heeft van den molen.	109

BEDILLEN.

Wie knopen in biezen wil zoeken enz. 20

LEEREN.

Wie is met de konst geboren. 51

WEDERSTUIT.

Wilt gy kaatzen, wacht dan ballen. 34

Y.**ROEYEN.**

Ymand, die onder 't zeiltje roeit. 103

Z.**VEEL HOOFDEN, VEEL ZINNEN.**

Zo veel hoofden, zo veel zinnen. 15

Bladwyzer der zangtoonen**A.**

<i>Ah que le ciel est contraire à ma vie.</i>	45
<i>Air.</i>	17
<i>Als een uitgestorten balsem.</i>	105
<i>Als ik als een duive kirre.</i>	24
<i>Arundel.</i>	15

B.

<i>Bell' Iris.</i>	37.78
<i>Bergamasco.</i>	18.87
<i>Boksvoetje.</i>	20
<i>Breek uw pylen, breek uw boogen.</i>	11

C.

<i>Cecilia.</i>	41
-----------------	----

D.

<i>Dichter, die de blinde wereld.</i>	121
<i>D'une simple Bergere.</i>	42

F.

<i>Febus is lang over zee.</i>	40
<i>Fransse Vlieger.</i>	56

G.

<i>Galatea geestig dier.</i>	69
<i>Godlyk ontzag, dat de stoutste doet beven.</i>	102

H.

<i>Hansje sneed, dat koren was lang.</i>	90.99
<i>Henderikjes.</i>	13.52
<i>Heureux qui le champ de son Pere.</i>	7.72
<i>Hoe lig ik hier in deez' elende.</i>	74
<i>Hoe werkje dus, Leeuwerk</i>	26

I.

<i>Jesus Christus Levensboom.</i>	58
<i>Iets moet ik u, Laura, vragen.</i>	10.48.109
<i>Jeune coeur laissez vous prendre.</i>	95
<i>Ik zie je wel.</i>	57

L.

<i>Laura zat laatst aan de beek.</i>	27
<i>Lieflokster van de min.</i>	68
<i>Lofzang van Maria.</i>	49

M.

<i>Mon Mari.</i>	108
------------------	-----

O.

<i>O Heere Jezus, wat vertrekt.</i>	46.84
<i>O Kersnacht.</i>	4.100.114
<i>O nacht, jaloersche nacht enz.</i>	26

<i>O schoon Katò.</i>	1
<i>O zalig, heilig, Bethlehem.</i>	53.71.92.111

P.

<i>Pekelharing.</i>	35.77
<i>Petit Bourdeaux.</i>	73
<i>Prins Robberts mars.</i>	3,55.63
<i>Psalm 6.</i>	65.97
9.	22.56
24.	28
77.	12
91.	19
116.	107
118.	54
140.	47

R.

<i>Reveille vous.</i>	9.31.47.60.76.79.93,94.104
<i>Roosmond die lag gedoken.</i>	6.67

S.

<i>Sarabande.</i>	2
<i>Schoon bloemgewas, en edel kruid.</i>	21.32.36.64.75. 83.81
<i>s' Morgens in 't kriegje enz.</i>	101

T.

<i>Trompen en Trompetten.</i>	96
-------------------------------	----

V.

<i>Voi tu mes agneaux Lisette.</i>	33,34.51.59.61.66. 86.89.110.112.113
<i>Verkiest, eer gy bemint.</i>	39

W.

<i>Wat mag Goossen doch beginnen.</i>	80
<i>Wat baat der nyders argelist.</i>	30
<i>Wanneer de zon zyn paarden ment.</i>	44
<i>Wanneer Gods geest de ziel bewerkt.</i>	85
<i>Wilhelmus van Nassouwe.</i>	81
<i>Windeke daar het bos af drilt.</i>	103

Z.

Zoet gezelschap, dat met my. 38

EYNDE.